

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-02-18

Ärendenummer SLK-2024-01030

Handläggare

Peter Hermansson, Charlotte Rasmussen

Telefon: 031-368 00 19, 031-368 01 45

E-post: peter.hermansson@stadshuset.goteborg.se

charlotte.rasmussen@stadshuset.goteborg.se

Kompletterande budget februari 2025

Stadsledningskontoret överlämnar utan eget ställningstagande stadsfastighetsnämndens hemställan om ekonomisk kompensation för underskottet inom kommersiella och övriga fastigheter till följd av strategiska markförvärv till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret överlämnar utan eget ställningstagande stadsfastighetsnämndens hemställan om kompensation på 15 mnkr år 2025 för att finansiera innovation i fastighetsutvecklingen till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Stadsledningskontoret överlämnar utan eget ställningstagande socialnämnden Nordosts hemställan om att inte behöva återställa 2024 års ej beviljade underskott under 2025 till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Det generella statsbidraget för tillämpning av den nya socialtjänstlagen på 3,6 mnkr avsätts kommuncentralt i avvaktan på tydligare information om vad bidraget avser samt beslut om hantering och fördelning av det riktade statsbidraget.
2. Det generella statsbidraget för att öka informationsmöjligheten med Arbetsförmedlingen tilldelas nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning genom att öka nämndens kommunbidrag med 200 tkr år 2025.
3. Det generella statsbidraget för att förtydliga socialtjänstens brottsförebyggande ansvar på 1 700 tkr tilldelas socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen för 2025 genom att öka socialnämnden Nordost kommunbidrag med 670 tkr, socialnämnden Centrums kommunbidrag med 280 tkr, socialnämnden Sydväst kommunbidrag med 280 tkr och socialnämnden Hisingens kommunbidrag med 470 tkr.
4. Det generella statsbidraget för att stärka samhällsvårdens innehåll på 9 700 tkr tilldelas socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen för 2025 genom att öka socialnämnden Nordost kommunbidrag med 3 820 tkr, socialnämnden Centrums kommunbidrag med 1 570 tkr, socialnämnden Sydvästs kommunbidrag med 1 630 tkr och socialnämnden Hisingens kommunbidrag med 2 680 tkr.
5. Det generella statsbidraget för att ge socialtjänsten fler verktyg för att förebygga brott och stärka skyddet för utsatta barn på 1 800 tkr tilldelas socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen för 2025 genom att öka socialnämnden Nordost kommunbidrag med 710 tkr, socialnämnden Centrums kommunbidrag med 290 tkr,

socialnämnden Sydväst kommunbidrag med 300 tkr och socialnämnden Hisingens kommunbidrag med 500 tkr.

6. Det generella statsbidraget för en effektivare kontaktförbudslagstiftning på 500 tkr tilldelas socialnämnderna Nordost, Centrum, Sydväst och Hisingen för 2025 genom att öka socialnämnden Nordost kommunbidrag med 190 tkr, socialnämnden Centrums kommunbidrag med 100 tkr, socialnämnden Sydväst kommunbidrag med 80 tkr och socialnämnden Hisingens kommunbidrag med 130 tkr.
7. Det generella statsbidraget för att stärka skyddet för förtroendevaldas trygghet tilldelas kommunledningen genom att öka kommunledningens kommunbidrag med 100 tkr år 2025.
8. Det generella statsbidraget för att öka informationsflödet till brottsbekämpning på 800 tkr avsätts kommuncentralt i avvaktan på tydligare information om vad bidraget avser.
9. Det generella statsbidraget för ett ökat deltagande i förskolan minskas då förslaget inte genomförs i sin helhet och avdraget görs genom att minska förskolenämndens kommunbidrag med 2,7 mnkr år 2025.
10. Hemställan från kretslopp och vattennämnden om överföring av investeringsmedel avseende krisberedskapsprojekt om 60 mnkr, fördelat med 20 mnkr per år för perioden 2025-2027, från skattefinansierad till taxefinansierad verksamhet, godkänns.
11. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag, 2024-06-19, § 265, att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden, antecknas och förklaras fullgjort.
12. Stadsledningskontorets förslag till fördelning av den nya schablonersättningen för initiala kostnader, godkänns.
13. Förslag till lånetak för Göteborgs Stads Parkerings AB för 2025 om 540 mnkr, godkänns.

I kommunstyrelsen:

1. Utbildningsnämnden tilldelas 2,9 mnkr och grundskolenämnden tilldelas 9,5 mnkr från den kommuncentrala potten beredskap ökade kostnader justeringar enligt finansieringsprincipen avseende stärkta skolbibliotek.
2. Hemställan från idrotts- och föreningsnämnden om utökat kommunbidrag om 7 mnkr avseende helårseffekt av tillkommande anläggningar 2024, godkänns.
3. Hemställan från stadsmiljönämnden, om utökat kommunbidrag om 11 mnkr avseende helårseffekt av ökade kostnader för tillkommande ytor för jubileumsparken, godkänns.
4. Hemställan från äldre samt vård och omsorgsnämnden och nämnden för funktionsstöd om att överföra kommunbidrag om 6 mnkr från äldre samt vård och omsorgsnämnden till nämnden för funktionsstöd gällande förändrade reglementen och gränssnitt, godkänns.
5. Stadsledningskontoret får mandat att löpande avropa kommuncentralt avsatta medel för att förstärka arbetet med jämlikt Göteborg.
6. Stadsledningskontoret får mandat att löpande avropa kommuncentralt avsatta medel för Arenauppdraget.
7. Stadsledningskontorets förslag till hantering och fördelning av kommuncentralt avsatta medel för stärkt klimatanpassning om totalt 10 000 tkr, där tilldelning i ett första skede föreslås med 3 300 tkr till stadsbyggnadsnämnden, 2 125 tkr till stadsfastighetsnämnden, 925 tkr till äldre- samt vård och omsorgsnämnden,

625 tkr till nämnden för funktionsstöd, 1 250 tkr till förskolenämnden, 450 tkr till grundskolenämnden, 400 tkr till socialnämnd Sydväst, 400 tkr till kulturnämnden, 40 tkr till miljö- och klimatanämnden och 150 tkr till Förvaltnings AB Framtiden, godkänns.

8. Stadsledningskontoret får mandat att prioritera och fördela återstående 335 tkr i kommuncentralt avsatta medel för stärkt klimatanpassning.
9. Stadsledningskontorets förslag till finansieringsmodell för sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande för socialnämnderna samt hantering av denna, godkänns.
10. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag givet i kompletteringsbudget oktober, att utreda och föreslå en alternativ finansieringsmodell för sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande för socialnämnderna, antecknas och förklaras fullgjort.
11. Redovisning av kommunstyrelsens uppdrag givet i kompletteringsbudget oktober, att utreda och komma med förslag på finansiering av kostnader kopplade till boende för Ukrainaflyktingar, antecknas och förklaras fullgjort.
12. Begäran från Göteborgs Stads Leasing AB om en höjning av lånetaket till 2 000 mnkr år 2025 beviljas.

Sammanfattning

I kommunfullmäktiges beslutade budget för 2025 framgår att kommunstyrelsen vid tre tillfällen under 2025 ska besluta om kompletteringsbudget. Vidare framgår att kommunstyrelsen får delegation att justera samt vid behov tolka och konkretisera Göteborgs Stads budget. Detta under förutsättning att ärendena inte är av sådan principiell art att de ska underställas kommunfullmäktige för beslut. I detta tjänsteutlåtande lämnar stadsledningskontoret underlag för beslut om den första kompletteringsbudgeten år 2025.

I ärendet redogörs för de förändrade förutsättningar som inkommit eller har uppstått efter fullmäktiges ordinarie budgetbeslut. Tjänsteutlåtandet består av följande delar:

- Förändringar av de ekonomiska förutsättningarna med anledning av riksdagens budgetbeslut för 2025.
- Framställningar från nämnder och styrelser.
- Förslag till hantering av kommuncentrala poster för särskilda ändamål.
- Återrapportering av uppdrag kring att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden.
- Återrapportering av uppdrag kring solidarisk finansieringsmodell för sociala boenden samt finansiering gällande anvisningsboende för flyktingar från Ukraina.
- Övriga frågor.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ärendet behandlar ett antal olika frågor av ekonomisk karaktär. De ekonomiska konsekvenserna av varje del i ärendet beskrivs kopplat till varje enskild fråga.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter utifrån dessa dimensioner.

Bilagor

1. Återrapportering av uppdrag att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden.
2. Återrapportering av uppdrag kring att utreda och föreslå en finansieringsmodell för sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande.
3. Återrapportering av uppdrag att utreda och komma med förslag på finansiering av kostnader kopplade till boende för ukrainska flyktingar.

Ärendet

I kommunfullmäktiges beslutade budget för 2025 framgår att kommunstyrelsen vid tre tillfällen under 2025 ska besluta om kompletteringsbudget. I detta tjänsteutlåtande lämnar stadsledningskontoret underlag för beslut om den första kompletteringsbudgeten år 2025. Stadsledningskontoret lämnar i tjänsteutlåtande en redogörelse över de framställningar och förändrade förutsättningar som inkommit/uppstått efter fullmäktiges ordinarie budgetbeslut.

Beskrivning av ärendet

I kommunfullmäktiges beslutade budget för 2025 framgår att kommunstyrelsen vid tre tillfällen under 2025 ska besluta om kompletteringsbudget. Vidare framgår att kommunstyrelsen får delegation att justera samt vid behov tolka och konkretisera Göteborgs Stads budget, under förutsättning att ärendena inte är av sådan principiell art att de ska underställas kommunfullmäktige för beslut. I detta tjänsteutlåtande lämnar stadsledningskontoret underlag för beslut om den första kompletteringsbudgeten år 2025. Övriga två kompletteringsbudgetar kommer beredas på ett sådant sätt att de kan hanteras i kommunstyrelsen i samband med delårsrapporterna per mars och augusti.

I ärendet redogörs för de förändrade förutsättningar som inkommit/uppstått efter fullmäktiges ordinarie budgetbeslut. Tjänsteutlåtandet består av följande delar:

- Förändringar av de ekonomiska förutsättningarna med anledning av riksdagens budgetbeslut för 2025.
- Framställningar från nämnder och styrelser.
- Förslag till hantering av kommuncentrala poster för särskilda ändamål.
- Återrapportering av uppdrag kring att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden.
- Återrapportering av uppdrag kring solidarisk finansieringsmodell för sociala boenden samt finansiering gällande anvisningsboende för flyktingar från Ukraina.
- Övriga frågor.

Stadsledningskontoret gör i underlaget en beskrivning av respektive sakfråga som, beroende på dess karaktär, i vissa fall endast är en mycket summarisk beskrivning och nominering av frågan.

Stadsledningskontoret lämnar i ärendet ett antal förslag till budgetjusteringar avseende år 2025. I de fall frågorna berör även år 2026 och framåt kommer detta hanteras i budgetförutsättningarna för 2026-2028.

Förändringar av de ekonomiska förutsättningarna med anledning av riksdagens budgetbeslut för 2025

I december fattade riksdagen beslut om budget för 2025. Budgeten innehåller inga förändringar av de generella statsbidragen. Däremot påverkas de ekonomiska förutsättningarna för kommunerna av ett antal regleringar enligt finansieringsprincipen där det kommunala kostnadsansvaret förändras. Justeringarna innebär i vissa fall att kommunerna tillförs medel, genom ett utökat regleringsbidrag, utifrån beslut som ökar kommunernas kostnader. I vissa fall innebär justeringarna att medel dras bort från regleringsbidraget utifrån beslut som minskar kommunernas kostnader.

Hantering av tidigare aviserade justeringar enligt finansieringsprincipen

I budgetförutsättningarna för 2025-2027 redogjorde stadsledningskontoret för nedanstående sedan tidigare aviserade justeringar inför 2025.

Mnkr (Göteborg)	2025
Digitala och centralt rättade prov	-4,7
Förstärkning av SFI	1,6
Stärkta skolbibliotek	12,4

Digitala och centralt rättade prov

Regleringsbidraget minskas med 4,7 mnkr år 2025 utifrån införande av digitala och centralt rättade nationella prov. Justeringen hanterades i budget 2025 genom att utbildningsnämndens och grundskolenämndens kommunbidrag minskades med 1 150 tkr respektive 3 550 tkr.

Förstärkning SFI

Regleringsbidraget minskas med 1,6 mnkr år 2025 eftersom förslagen i utredningen ”Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk” (SOU 2020:66) innebär ett utökat krav på kommunerna. Justeringen hanterades i budget 2025 genom att nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildnings kommunbidrag utökades med 1,6 mnkr år 2025.

Stärkta skolbibliotek

Regleringsbidraget utökas med 12,4 mnkr 2025 för stärkta och bemannade skolbibliotek. I avvaktan på förtydliganden gällande vilka skolformer som berörs avsattes i budget 2025 en kommuncentral beredskapspost.

Stadsledningskontoret föreslår, baserat på ny information, att den kommuncentrala posten fördelas med 2,9 mnkr till utbildningsnämnden och med 9,5 mnkr till grundskolenämnden utifrån elevantal.

Hantering av nyttillkomna justeringar enligt finansieringsprincipen

Genom riksdagens budgetbeslut i december tillkom ett antal nya justeringar enligt regleringsprincipen. Justeringarna innebär att regleringsbidraget har ökat med cirka 16 mnkr i förhållande till vad som finns inarbetat i stadens budget. Samtidigt påverkas ett antal nämnder av justeringarna.

I nedanstående tabell framgår de regleringar av väsentlig betydelse som tillkommit genom riksdagens budgetbeslut. Under tabellen redogörs för stadsledningskontorets förslag till hantering av respektive reglering.

Mnkr (Göteborg)	2025
<u>Regleringar enligt finansieringsprincipen</u>	
Ny socialtjänstlag	3,6
Informationsutbyte avseende komvux	0,2
Brottsförebyggande bestämmelse i socialtjänstlagen	1,7

Åtgärder för att stärka samhällsvårdens innehåll	9,7
Fler verktyg för Socialtjänsten att stärka skyddet för barn	1,8
En effektivare kontaktsförbudlagstiftning	0,5
Reglering av ansvar för förtroendevaldas trygghet	0,1
Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen	0,8
Förslag om obligatorisk förskola genomförs ej	-2,7

Ny socialtjänstlag

Anslaget ökas för tillämpning av den nya socialtjänstlagen. För Göteborg innebär det ett ökat regleringsbidrag med 3,6 mnkr. Utöver det generella statsbidraget tilldelas staden även 57,2 mnkr i riktade statsbidrag för den nya socialtjänstlagen. Stadsledningskontoret konstaterar att det finns en viss otydlighet kring vad de olika bidragen avser. Arbete pågår i de sex socialförvaltningarna med att komma överens om lämplig fördelning av det riktade statsbidraget. I avvaktan på tydligare information om vad bidraget avser samt beslut om fördelning av det riktade statsbidraget föreslår stadsledningskontoret att det generella tillskottet avsätts kommuncentralt. Stadsledningskontoret kommer återkomma i kommande kompletteringsbudget med förslag på fördelning av dessa.

Informationsutbyte avseende komvux

Medel avsätts för att öka möjligheten för informationsutbyte med Arbetsförmedlingen. För Göteborg innebär det ett ökat regleringsbidrag med 0,2 mnkr. Stadsledningskontoret föreslår att medlen fördelas till nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning.

Brottsförebyggande bestämmelse i den nya socialtjänstlagen

Regeringen vill skifta till ett mer förebyggande arbete och tidiga insatser och förtydligar därmed socialtjänstens brottsförebyggande ansvar. För Göteborg innebär det ett ökat regleringsbidrag med 1,7 mnkr.

Stadsledningskontoret föreslår att statsbidraget på 1,7 mnkr fördelas till socialnämnderna utifrån respektive socialnämnds andel i resursfördelningsmodellen, delmodellen barn och unga.

Socialnämnden Nordost: 670 tkr

Socialnämnden Centrum: 280 tkr

Socialnämnden Sydväst: 280 tkr

Socialnämnden Hisingen: 470 tkr

Åtgärder för att stärka samhällsvårdens innehåll

Regeringen avser att gå vidare med flera av förslagen i betänkandet För barn och unga i samhällsvård. För Göteborg innebär det ett ökat regleringsbidrag med 9,7 mnkr.

Stadsledningskontoret föreslår att statsbidraget på 9,7 mnkr fördelas till socialnämnderna utifrån respektive socialnämnds andel i resursfördelningsmodellen, delmodellen barn och unga.

Socialnämnden Nordost: 3 820 tkr

Socialnämnden Centrum: 1 570 tkr

Socialnämnden Sydväst: 1 630 tkr

Socialnämnden Hisingen: 2 680 tkr

Fler verktyg för socialtjänsten att stärka skyddet för barn

Regeringen avser att ge socialtjänsten fler verktyg för att förebygga brott och stärka skyddet för utsatta barn genom att exempelvis utöka möjligheten till informationsdelning mellan socialtjänster i brottsförebyggande syfte. För Göteborg innebär det ett ökat regleringsbidrag med 1,8 mnkr.

Stadsledningskontoret föreslår att statsbidraget på 1,8 mnkr fördelas till socialnämnderna utifrån respektive socialnämnds andel i resursfördelningsmodellen, delmodellen barn och unga.

Socialnämnd Nordost: 710 tkr

Socialnämnd Centrum: 290 tkr

Socialnämnd Sydväst: 300 tkr

Socialnämnd Hisingen: 500 tkr

En effektivare kontaktsförbudslagstiftning

Regeringen avser att förstärka skyddet för brottsoffer, bland annat genom att reformera kontaktsförbudslagstiftningen. För Göteborg innebär det ett ökat regleringsbidrag med 0,5 mnkr.

Stadsledningskontoret föreslår att statsbidraget på 0,5 mnkr fördelas till socialnämnderna utifrån respektive socialnämnds storlek på kommunbidrag.

Socialnämnd Nordost: 190 tkr

Socialnämnd Centrum: 100 tkr

Socialnämnd Sydväst: 80 tkr

Socialnämnd Hisingen: 130 tkr

Reglering av ansvar för förtroendevaldas trygghet

Kommunerna tillförs medel utifrån översyn av lagstiftningen i syfte att stärka skyddet mot hot och våld för kommunal- och regionråd med flera. För Göteborg innebär det ett ökat regleringsbidrag med 0,1 mnkr. Stadsledningskontoret föreslår att kommunledningens kommunbidrag utökas med 100 tkr.

Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen

Kommunerna tillförs resurser utifrån betänkandet ”Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen”. För Göteborg innebär det ett ökat regleringsbidrag med 0,8 mnkr. Sveriges kommuner och regioner (SKR) skriver i sitt cirkulär om budgetpropositionen att de inte kommenterar beloppet ytterligare förrän regeringen presenterar vad finansieringen är tänkt att avse. I avvaktan på tydligare information om vad som avses föreslår stadsledningskontoret att medel avsätts kommuncentralt.

Obligatorisk förskola genomförs ej

I riksdagens budget 2022 avsattes medel för ett förslag om ökat deltagande i förskolan. För femåringar genomfördes inte detta vilket gör att anslaget nu minskar. För Göteborg innebär det ett minskat regleringsbidrag med 2,7 mnkr. Eftersom medel tidigare tillfördes förskolenämnden, 2,3 mnkr år 2023 samt ytterligare 2,3 mnkr år 2024 som helårseffekt för detta föreslår stadsledningskontoret att förskolenämndens kommunbidrag minskas med 2,7 mnkr.

Framställningar från nämnder och styrelser

Framställan från kretslopp och vattennämnden om överföring av investeringsmedel

Kretslopp och vattennämnden beslutade 2024-12-10 § 258 om att hemställa till kommunfullmäktige om att överföra investeringsmedel om 60 mnkr, fördelat med 20 mnkr per år för åren 2025-2027, från skattefinansierad till taxefinansierad verksamhet. Hemställan avser budgeterade investeringsmedel avseende krisberedskapsprojekt.

I investeringsnomineringarna för 2025 ombads berörda investerande nämnder att på ett tydligare sätt än tidigare synliggöra de investeringar som avser särskilda satsningar på åtgärder för civil beredskap utifrån sina ansvarsområden. Främst avsåg detta stadsfastighetsnämnden som i och med budget 2025 har fått ett förtydligat ansvar för lokalknutna åtgärder för den civila beredskapen som inte omhändertas av befintliga hyreskollektiv och för kretslopp och vattens beredskapsansvar.

I samband med nomineringsprocessen rådde det oklarheter avseende finansieringen av kretslopp och vattennämndens beredskapsåtgärder, där det senare har förtydligats att utgångspunkten är att åtgärderna i första hand ska finansieras av VA-kollektivet. I budget ingår de budgeterade medlen för beredskapsåtgärder inom ramen för den utpekade ramen för skattefinansierade investeringar inom kretslopp och vattennämnden, varför nämnden nu framställer om att föra över medlen till den ram som avser övriga VA-investeringar.

Stadsledningskontoret föreslår att hemställan beviljas.

Framställningar från idrotts- och föreningsnämnden och stadsmiljönämnden om överföring av kommuncentrala medel för tillkommande anläggningar till kommunbidrag

Från och med 2024 valde kommunfullmäktige att i budget inte lägga ut någon kompensation direkt i nämndernas ramar för drift- och skötsel av tillkommande anläggningar. Istället avsattes medel kommuncentralt per nämnd för avrop i takt med att kostnader uppstår. Hanteringen gör att de faktiska volymökningarna omhändertas utan att osäkra belopp fördelas ut i nämndernas ramar i förväg. De tre nämnder som under 2024 har kunnat avropa medel för tillkommande anläggningar är idrotts- och föreningsnämnden, kretslopp och vattennämnden (skyfall) samt stadsmiljönämnden.

De belopp som ligger för avrop i kommunfullmäktiges budget för 2025 är ackumulerade och avser den bedömda driftskostnadsökningen 2025 inklusive 2024 års avsättning. I budgetförutsättningarna för 2025-2027 konstaterade stadsledningskontoret att;

”modellen förutsätter att det sker en slutredovisning av faktiskt tillkommande driftkonsekvenser för 2024 inför 2025 års första kompletteringsbudget, där det kan ske en omföring mellan den centrala avsättningen och nämndens grundramar.”

Idrotts- och föreningsnämnden och stadsmiljönämnden har i sina respektive årsrapporter redogjort för faktiskt tillkommande driftskostnader 2024. De båda nämnderna har, i enlighet med den nya hanteringsordningen även hemställt till kommunstyrelsen om att helårseffekten av faktiskt tillkommande driftskostnader under 2024 ska överföras till nämndens kommunbidrag.

Stadsmiljönämnden hemställde, 2025-02-07 § 18, till kommunstyrelsen om utökad ram om 11 mnkr, från 2025 och framåt, avseende helårseffekt av ökade kostnader för tillkommande ytor för Jubileumsparken.

Idrotts- och föreningsnämndens hemställde, 2025-02-04 § 6, till kommunstyrelsen om att 7 mnkr av centralt avsatta medel i budget 2025 för tillkommande driftskostnader ska överföras till nämndens kommunbidrag.

I tabellen nedan framgår kommuncentralt avsatta medel i budget 2025 per nämnd samt kvarstående samt kvarstående medel efter avrop.

Nämnd	Kommuncentral avsättning 2025, tkr	Helårseffekt av faktiskt tillkommande kostnader 2024, tkr	Kvarstående avsättning att avropa för tillkommande anläggningar 2025, tkr
Stadsmiljönämnden	44 660	11 000	33 660
Idrotts- och föreningsnämnden	20 500	7 000	13 500

Stadsledningskontoret föreslår att framställningarna från stadsmiljönämnden och idrotts- och föreningsnämnden beviljas genom att kommuncentralt avsatta medel enligt tabellen ovan överförs från de kommuncentrala avsättningarna till nämndernas kommunbidrag.

Framställan från stadsfastighetsnämnden om kompensation för driftskostnadskonsekvenser vid strategiska förvärv

Kommunfullmäktige beslutade 2024-10-10 § 407 om att godkänna förvärv av fastigheten Gullbergsvass 703:17 från Älvstranden Utveckling AB i enlighet med Exploateringsnämndens hemställan. Förvärvet innebär att exploateringsnämnden tar över markägandet men att fastighetsförvaltningen, i enighet med ansvarsfördelningen i den nya organisationen för stadsutveckling, överförs till stadsfastighetsnämnden.

Då det strategiska förvärvet innebar en köpeskilling som inkluderade framtida förväntade värden innebar förvärvet att nuvarande hyror och arrenden inte motsvarar stadsfastighetsnämndens kostnader för förvaltningen av fastigheten och lokalerna. Totalt bedömdes förvärvet generera cirka 3-4 mnkr per år i negativ resultatpåverkan för stadsfastighetsnämnden.

Med utgångspunkt i att stadsfastighetsnämnden belastas med kostnadseffekterna för strategiska förvärv där dagens affärsmässiga förvaltning av överförda fastigheter inte bär sig, bedömde stadsledningskontoret att finansieringen var en fråga av principiell karaktär och gjorde följande bedömning i förvärvsärendet:

”Vad avser de ekonomiska driftkonsekvenserna för stadsfastighetsnämndens affärsdrivande verksamhet, är det effekter som varken den nya organisationsöversynen eller den förändrade inriktningen för Älvstrandens markutvecklande uppdrag förutsatte skulle belasta och omhändertas inom stadsfastighetsnämndens uppdrag. Samtidigt kan kontoret konstatera att ytterligare förvärv kan komma att ske utifrån motsvarande inriktning och med liknande driftkonsekvenser.

Stadsledningskontoret föreslår därför att frågan om hantering av drifteffekter hänskjuts till den första kompletteringsbudgeten för 2025. Dels för att utreda förutsättningarna för stadsfastighetsnämnden att hantera denna typ av kostnadseffekter till följd av strategiska markförvärv utan tillräcklig intjänandeförmåga och för att ta fram en principiell modell för hantering av dessa kostnadseffekter mellan exploateringsnämnden och stadsfastighetsnämnden.”

Stadsledningskontorets bedömning avsåg en principiell hantering av driftkonsekvenser av det specifika förvärvet i Gullbergsvass och framtida motsvarande förvärv. Därför såg kontoret behov av att se över möjligheterna att hantera dessa konsekvenser mellan stadsfastighetsnämnden och exploateringsnämnden, och samtidigt få en bättre bild av vilka förutsättningar stadsfastighetsnämnden hade att bära dessa kostnader inom ramen för verksamheten kring kommersiella lokaler.

Stadsfastighetsförvaltningen tolkade dock frågan bredare och att finansieringen av hela den ”affärsdrivande verksamheten” var föremål för att värderas/hanteras i samband med första kompletteringsbudgeten i februari 2025.

Utifrån den bredare ingången i förväntan om principiell hantering av konsekvenser av strategiska mark- och fastighetsförvärv har stadsfastighetsnämnden beslutat, 2025-02-06 § 9, att hemställa om ekonomisk kompensation för underskottet inom kommersiella och övriga fastigheter till följd av strategiska markförvärv. I samband med nämndens budgetbeslut för 2025 har nämnden därutöver valt att budgetera med en fiktiv intäkt för att kompensera för prognostiserat underskott i denna verksamhet för att inte belasta det övriga hyreskollektivet (med separat självkostnadshyresmodell).

Enligt nämndens hemställan beräknas underskottet under 2025 uppgå till cirka 20 mnkr. I hemställan redogör nämnden för den ekonomiska utvecklingen och orsaker bakom förändringen under de senaste åren, där bedömningen i samband med NOS-förändringen var att dessa fastigheter skulle kunna generera ett årligt överskott. Av hemställan framgår att underskottet inte bedöms kunna hanteras inom verksamheten ”kommersiella och övriga fastigheter” utan kommer, om inte kompensation sker, drabba kommunala verksamhetslokaler genom bibehållen hyra men med sänkt levererad kvalitet. Då självkostnadshyresmodellen i sig baseras på tidigare års faktiska kostnader lyfter nämnden att det skulle innebära sänkta hyror över tid och att det således inte möjligt att ”spara” sig ur situationen inom kommunala verksamhetslokaler med nuvarande självkostnadshyresmodell.

Stadsledningskontorets initiala utgångspunkt i samband med förvärvet var att det skulle kunna finnas en logik i att de delar av exploateringsnämndens kapitalkostnader som avser de ”övervärden” i köpeskillingen vid strategiska förvärv som inte motsvaras av intjänandeförmågan i den befintliga markanvändningen skulle kunna hanteras inom ramen för den kommuncentrala kapitalkostnadskompensationen. På så sätt skulle den interna markupplåtelsen mellan nämnderna hållas nere.

Då nämndens hemställan inte bara omfattar hantering av tillkommande förvärv, utan finansiering av underskott i hela verksamheten ser stadsledningskontoret behov av att utreda frågan djupare. Om det finns en politisk önskan att utreda frågan vidare föreslår stadsledningskontoret därför att förslag till hantering omhändertas inom ramen för budgetarbetet för 2026 och presenteras i förutsättningar för budget 2026.

Stadsfastighetsnämnden lyfter några kompensationsmodeller i sin hemställan som förutsätter "central" finansiering men kräver fördjupad analys där utgångspunkten behöver utgå från att verksamheten i största möjliga mån aktivt ska drivas för att maximera självfinansieringen. En modell behöver även omhändertagande hantering av eventuella överskott från verksamheten över tid, för att hålla isär hyreskollektiven på motsvarande sätt som nämnden lyfter att underskotten inte ska belasta kommunala verksamhetslokaler. Stadsledningskontoret ser även behov av att i ett sådant uppdrag se över om resursfördelningen i samband med organisationsförändringen inte fullt ut tog hänsyn till de faktiska kostnaderna för verksamheten när den bedrevs i tidigare fastighetsnämnden, och om det därför finns behov av att se över den befintliga fördelningen av resurser mellan exploateringsnämnden och stadsfastighetsnämnden. Denna kommersiella del av fastighetsförvaltningen har tidigare inte lyfts som en ekonomisk belastning på detta sätt över tid, utan kunde hanteras inom ramen för den tidigare nämndens samlade ekonomiska ansvar. Det medför att det finns behov av att fördjupa analysen av om resursfördelningen har blivit snedvriden eller om den nya stadsfastighetsnämnden har färre verktyg än den tidigare fastighetsnämnden för att hantera negativa driftresultat till följd av strategiska fastighetsförvärv.

För 2025 kan stadsledningskontoret konstatera att det inte finns några utpekade kommuncentrala medel för att möta nämndens hemställan. I ett kort perspektiv går det att finansiera en kompensation med icke budgeterade kommuncentrala intäkter från årets exploateringsbidrag, med motivering att de negativa driftkonsekvenserna är ett resultat av stadens långsiktiga exploateringsambitioner. Hanteringen är dock ingen långsiktig hållbar lösning över tid då exploateringsbidragen inte har någon direkt koppling till de strategiska markförvärven i funktion eller i tid utan ska finansiera kostnader för att bygga allmän plats över tid.

Om det finns en politisk vilja att kompensera nämnden under 2025 bör det ske utifrån faktiskt utfall och med en tydlig förväntan om att nämnden ska sträva efter att maximera självfinansieringsgraden i verksamheten. Ett beslut om kompensation i enlighet med nämndens hemställan kommer tolkas av stadsledningskontoret som att frågan behöver omhändertas och utredas vidare inom ramen för förutsättningar för budget 2026. Önskas en fortsatt utredning och förslag till modell för den långsiktiga finansieringen i förutsättningar för budget 2026, även om nämndens hemställan inte beviljas för 2025, bör det framgå av ställningstagandet i kommunstyrelsens beslut.

Stadsledningskontoret överlämnar hemställan utan eget ställningstagande.

Framställan från stadsfastighetsnämnden om kompensation för att finansiera innovation i fastighetsutvecklingen

Stadsfastighetsnämnden beslutade 2025-02-06 § 8 att hemställa till kommunfullmäktige om driftsmedel uppgående till 15 mnkr årligen under planperioden 2025-2030 för att finansiera innovation i fastighetsutvecklingen.

Stadsfastighetsnämnden ser en utmaning i att hitta alternativa finansieringslösningar för de innovationssatsningar som behövs för att nå 2030-målet. Enligt nämnden innebär målet för 2030 att nya metoder behöver utvecklas och prövas i verkliga projekt. Nämnden menar att det är olämpligt att kostnaderna för detta innovationsarbete belastar självkostnadshyran för stadens förvaltningar. Vidare framgår av nämndens handlingar att möjligheterna till externa finansieringsstöd undersöks löpande, men att de inte täcker en

betydande del av kostnaderna för innovationsarbetet. Det bedöms som väsentligt för den breda omställningen till 2030 att hitta finansieringsformer internt i staden som möjliggör innovationssatsningar. Enligt nämnden uppgår de medel som behövs årligen till cirka 15 mnkr fram till och med 2030.

Stadsledningskontoret föreslår att stadsfastighetsnämndens hemställan avseende år 2026-2029 hänskjuts till ordinarie budgetberedning inför budget 2026. Avseende år 2025 överlämnas stadsfastighetsnämndens hemställan utan eget ställningstagande.

Framställan från äldre samt vård- och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd gällande överföring av medel

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden, 2025-02-04 § 27, och nämnden för funktionsstöd, 2025-02-07 § 6, hemställer till kommunstyrelsen att överföra 6 mnkr från äldre samt vård- och omsorgsnämndens till nämnden för funktionsstöd avseende korrigering av gränssnitt. Beloppet är en nettoeffekt av dels ärenden med omfattande behov som nämnden för funktionsstöd hanterade tidigare men som nu har flyttats över till äldre samt vård- och omsorgsnämnden, dels ärenden som rör personer över 65 år som tidigare med automatik flyttades över från nämnden för funktionsstöd till äldre samt vård- och omsorgsnämnden. Överföringen hänger ihop med den justeringen som gjordes i kompletteringsbudget oktober, kommunstyrelsen 2024-11-20 § 956, men som sedan inte blev ramhöjande för 2025. Stadsledningskontoret föreslår att hemställan beviljas.

Framställan från socialnämnd Nordost om att under 2025 inte återställa negativt resultat från 2024

Det styrande dokumentet *Göteborg Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning* innehåller bland annat regler kring hantering av underskott och negativt eget kapital i nämnd. Enligt § 22 i regelverket ska nämnd, som i bokslutet redovisar ett negativt eget kapital, i samband med bokslut fatta beslut om åtgärder för att eliminera det negativa egna kapitalet senast till utgången av nästkommande budgetår. Detta gäller även i det fall nämnden vid bokslutet visar sig ha använt mer eget kapital än vad nämnden har rätt att förfoga över.

I samband med beslut om årsrapport 2024 har socialnämnden Nordost hemställt om att, år 2025, inte behöva återställa det underskott som uppstod i nämnden år 2024. Nämndens begäran om att inte behöva återställa underskott från 2024 under 2025 är en fråga, som enligt stadsledningskontorets bedömning, ska behandlas i kompletteringsbudget.

Socialnämnden Nordost redovisar i bokslutet ett negativt resultat på 15,7 mnkr varav kommunstyrelsen beviljat nämnden ett nyttjande av eget kapital uppgående till 10 mnkr. Socialnämnden Nordost beslutade 2025-02-11 § 33 att godkänna förvaltningens förslag till åtgärder för att återställa det ej beviljade underskottet på 5,7 mnkr. Nämnden har även i samband med årsrapport 2024 framställt till kommunstyrelsen att få nyttja eget kapital för att täcka 2024 års ej beviljade underskott på 5,7 mnkr.

Stadsledningskontoret överlämnar nämndens hemställan utan eget ställningstagande.

Förslag till hantering kommuncentrala poster för särskilda ändamål

Jämlikt Göteborg

Kommunfullmäktige har för 2025 avsatt 3 mnkr i kommuncentrala medel för att förstärka arbetet med jämlikt Göteborg.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-12-12 § 554 att anta Göteborgs Stads nya program för jämlika livsvillkor och jämlik hälsa för åren 2025-2030.

Stadsledningskontoret föreslår att de kommuncentralt avsatta medlen ska användas till en förstudie, genomförande av en kunskapsplattform samt kunskapshöjande aktiviteter så som seminarier och workshops i syfte att stärka förutsättningarna för förvaltningar och bolag att kunna verkställa programmet.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att ge stadsledningskontoret mandat att löpande avropa kommuncentralt avsatta medel för att förstärka arbetet med jämlikt Göteborg.

Arenauppdraget

Kommunfullmäktige har för 2025 avsatt 10 mnkr i kommuncentrala medel för Arenauppdraget.

Syftet med medlen är att stödja det kommuncentrala samordningsuppdraget mellan stadens parter för att särskilt fokusera på framdrift och synkning av arbetet som sker inom ordinarie linjeorganisationer. Medlen har nyttjats tidigare år för finansiering av särskilda insatser för stadsledningskontorets programledningsarbete och särskilt prioriterade åtgärder hos berörda parter inom samverkansorganisationen.

Stadsledningskontoret föreslår kommunstyrelsen att ge stadsledningskontoret mandat att avropa medlen löpande i takt med att behov prioriteras och kostnader upparbetas. Kostnader och fördelning återrapporteras i samband med ordinarie uppföljning.

Stärkt klimatanpassning

Kommunfullmäktige har för 2025 avsatt 10 mnkr i kommuncentrala medel för stärkt klimatanpassning.

Stadsledningskontoret föreslår att medlen nyttjas för att få ett fortsatt fokus på framdrift i de åtgärder som är prioriterade i Göteborgs Stads klimatanpassningsplan 2024-2026. Det innebär att de nämnder och styrelser som pekas ut som nyckelaktörer och har ett särskilt utpekat samordningsuppdrag tilldelas medel. Samordningsansvaret kan innebära samordning av utvecklingsarbetet inom en sektor och/eller samordning av arbetet med de geografiska fokusområdena. För ökad kraft i åtgärdsarbetet bedöms de centrala medlen behövas för resursförstärkning, konsultstöd, utredningar och kunskapshöjande insatser.

Utöver de utpekade samordningsuppdragen föreslås några nämnder som ingår i sektorerna för prioriterade verksamheter inom utbildning, vård och omsorg tilldelas medel för att kunna bidra aktivt i arbetet med planen.

Sammantaget föreslås i detta ärende en fördelning av 9 665 tkr av de kommuncentralt avsatta medlen för stärkt klimatanpassning. Avseende resterande 335 tkr så föreslås att stadsledningskontoret får mandat att fördela dessa medel utan ytterligare beslut i

kommunstyrelsen. Utgångspunkten är att även dessa medel kommer knytas till åtgärder i klimatanpassningsplanen.

Vad avser åtgärder knutet till uppdrag och ansvar i klimatanpassningsplanen föreslår stadsledningskontoret en fördelning av medel enligt nedan:

Nämnder	Fördelning 2024	Fördelning 2025	Åtgärder
Exploateringsnämnden	3,6 mnkr		Omkostnader för utredningar, arbetsgrupp, programstöd.
Stadsmiljönämnden	0,9 mnkr		Personalresurser och utredningar samt stärkt fokus på utpekade vattenmiljöer och naturvårdsåtgärder.
Stadsbyggnadsnämnden	2 mnkr	3,3 mnkr	Avser åtgärd Samordningsuppdrag utvecklingsfrågor inom den stadsutvecklande organisationen, som beskrivs i planen under 4.3, samt åtgärd Samordningsuppdrag geografiskt fokusområde 2, som beskrivs i planen under 4.4. Resursförstärkning, konsultstöd, utredningar mm.
Stadsfastighetsnämnden	1 mnkr	2,125 mnkr	Avser åtgärd Samordningsuppdrag geografiskt fokusområde 1, som beskrivs i planen under 4.4. Konsultstöd processledning.
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	0,625 mnkr	0,925 mnkr	Avser åtgärd Samordningsuppdrag utvecklingsfrågor sektorsperspektivet omsorg och stöd, som beskrivs i planen under 4.1. Resursförstärkning, kunskapshöjande insatser, samt pilotprojekt i samverkan med stadsfastighetsnämnden och nämnden för funktionsstöd.
Nämnden för funktionsstöd	0,625 mnkr	0,625 mnkr	Avser åtgärd Samordningsuppdrag utvecklingsfrågor sektorsperspektivet omsorg och stöd, som beskrivs i planen under 4.1. Resursförstärkning, kunskapshöjande insatser.
Förskolenämnden	1,25 mnkr	1,25 mnkr	Avser åtgärd Samordningsuppdrag utvecklingsfrågor sektorsperspektivet utbildning, som beskrivs i planen under 4.1. Resursförstärkning, kunskapshöjande insatser.
Grundskolenämnden		0,45 mnkr	Resursförstärkning, kunskapshöjande insatser för att kunna delta aktivt inom sektorsarbetet utbildning i klimatanpassningsplanen.

Nämnder	Fördelning 2024	Fördelning 2025	Åtgärder
Socialnämnden Sydväst		0,4 mnkr	Resursförstärkning, kunskapshöjande insatser för att kunna delta aktivt inom sektorsarbetet vård och omsorg i klimatanpassningsplanen.
Kulturnämnden		0,4 mnkr	Resursförstärkning, kunskapshöjande insatser för att kunna delta aktivt i arbetet med klimatanpassningsplanen.
Miljö- och klimatnämnden		0,04 mnkr	Projekt för sensorövervakning Lärjeån. Mätning av skredrisker kopplat till klimatförändringarna.
Framtiden		0,15 mnkr	Avser åtgärd Samordningsuppdrag fastighets- och anläggningsägarperspektivet, som beskrivs i planen under 4.1. Konsultstöd kvalitetsgranskning, kommunikationsinsatser. Obs. Medel till Framtiden fördelas inte som ett kommunbidrag utan hanteras genom fakturering.
Summa	10 mnkr	9,665 mnkr	

Övriga frågor

Återrapportering av uppdrag att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden

Kommunfullmäktige gav 2024-06-19 § 265, kommunstyrelsen i uppdrag att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden. Uppdraget ska återrapporteras i kompletteringsbudget 1 2025.

Stadsledningskontorets redovisning består av en beskrivning av vilka uppgifter och ansvar som grundskolenämnden, utbildningsnämnden respektive stadsmiljönämnden idag har när det gäller skolskjuts samt en bedömning av konsekvenser vid en överföring av ansvar till stadsmiljönämnden.

Stadsledningskontorets redovisning av konsekvenser vid en överföring av ansvar för skolskjuts till stadsmiljönämnden visar att det finns både för- och nackdelar samt ett antal faktorer där val av organisation bedöms få inga eller ringa konsekvenser. Om en förändring innebär nyttor som överväger de risker eller begränsningar som har identifierats är svårt att bedöma. En förändring behöver också värderas i förhållande till att det uppstår olika typer av merkostnader och påverkan på övriga delar av berörda organisationer. Vidare är det rimligt att ta med i beräkningen att en organisationsförändring inte per automatik innebär att de förutsättningar som en viss ansvarsfördelning förknippas med också omsätts till att bli faktiska effekter. Här behöver berörda nämnder aktivt arbeta med att utveckla kvalitet och effektiva arbetsformer för att ta vara på möjligheter och hantera risker som en förändrad organisation kan innebära.

Stadsledningskontorets återrapportering av uppdraget i sin helhet återfinns i bilaga 1.

Stadsledningskontoret föreslår att utredningen gällande kommunfullmäktiges uppdrag, 2024-06-19, § 265, att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden, antecknas och att uppdraget förklaras fullgjort.

Återrapportering av uppdrag kring att utreda och föreslå en finansieringsmodell för sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande

Kommunstyrelsen gav i samband med kompletteringsbudget mars, 2024-03-20 § 236, stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram förslag på anslagsfinansiering för boendeformer inom hemlöshetsområdet i socialnämnden Sydväst, samt hur resursfördelningsmodellen för socialnämnderna kan anpassas till detta. I samband med kompletteringsbudget okt, kommunstyrelsen 2024-11-20 § 956, redovisades uppdraget och kommunstyrelsen förklarade det då fullgjort samtidigt som stadsledningskontoret gavs ett nytt uppdrag som innebar att stadsledningskontoret ska utreda och föreslå en alternativ finansieringsmodell för sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande för socialnämnderna, med återrapport till den första kompletteringsbudgeten 2025.

Stadsledningskontoret har arbetat fram ett förslag till alternativ finansieringsmodell för stadens sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande för socialnämnderna.

Kontorets förslag utgår ifrån att ekonomimodellen i grunden består, det vill säga samtliga verksamheter ska fortsätta att finansieras antingen via kommunbidrag, via interna köp det vill säga fakturering per boendedygn eller via en fast årlig summa, precis på samma sätt som sker idag. Däremot föreslås en mer solidarisk hantering mellan utförare och beställare om den stadenövergripande verksamheten för boende och hemlöshet redovisar ett över- eller underskott vid årets slut. Stadsledningskontoret föreslår att SN Sydväst som utförare av verksamheten ska stå för en andel om 30 procent och att resterande 70 procent fördelas solidariskt mellan beställarna, de sex socialnämnderna enligt nedanstående tabell.

Utförare	
Socialnämnd Sydväst	30%
Beställare	
Socialnämnd Nordost	17,2%
Socialnämnd Centrum	13,1%
Socialnämnd Sydväst	8,3%
Socialnämnd Hisingen	14,0%
Nämnden för funktionsstöd	5,2%
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	12,2%
Totalt beställare	70,0%
Totalt	100,0%

Stadsledningskontorets återrapportering och förslag till finansieringsmodell i sin helhet presenteras i bilaga 2.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner stadsledningskontorets förslag till alternativ finansieringsmodell som inkluderar solidariskt ansvarstagande i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsens uppdrag, givet i kompletteringsbudget oktober, att utreda och föreslå en alternativ finansieringsmodell för sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande för socialnämnderna, antecknas och förklaras fullgjort.

Återrapportering av uppdrag kring anvisningsboenden Ukraina

Socialnämnden Sydväst, 2024-09-25 § 190, hemställde i samband med delårsrapport augusti till kommunstyrelsen om att få i uppdrag att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bosättningslagen.

Bakgrunden var att i och med riksdagens beslut om förlängningen av massflyktdirektivet i juni 2024 ändrades förutsättningarna för de ukrainska flyktingarna. De ukrainare som haft tillfälligt skydd i Sverige i två år ska nu folkbokföra sig. Det i sin tur innebär att ansvaret för mottagandet övergick från Migrationsverket till kommunen. Folkbokförda personer får rätt till Arbetsförmedlingens etableringsinsatser, socialförsäkringsförmåner samt ekonomiskt bistånd. De har även rätt att få hjälp till bostad enligt Bosättningslagen via exploateringsförvaltningen. Detta innebär att från den dag som hen har folkbokfört sig skrivs hen ut från Migrationsverket och LMA och då erhåller inte heller kommunen ersättning från Migrationsverket för personen.

Kommunfullmäktige, 2024-11-21 § 468, beviljade socialnämnden Sydvästs hemställan om att få i uppdrag att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bosättningslagen.

Kommunstyrelsen, 2024-11-20 § 956, gav i samband med kompletteringsbudget oktober, även stadsledningskontoret i uppdrag att utreda och komma med förslag på finansiering av kostnader kopplade till boende för ukrainska flyktingar.

Stadsledningskontoret har haft en dialog med socialförvaltning Sydväst sedan före årsskiftet och tagit del av avvecklingsplan samt en ekonomisk kalkyl avseende uppdraget att bedriva och avveckla anvisningsboende under 2025. Totalt sett bedömer socialförvaltningen Sydväst att de beräknade kostnaderna överstiger intäkterna med 16 mnkr för år 2025. Den summan är behäftad med stora osäkerheter främst vad gäller vilka kostnader som staden kommer att ha.

Stadsledningskontorets återrapportering och beskrivning av socialnämnd Sydvästs uppdrag att bedriva och avveckla anvisningsboende, påverkan på övriga nämnder, förvaltningens ekonomiska bedömning samt stadsledningskontorets bedömning och förslag på fortsatt hantering i sin helhet presenteras i bilaga 3.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsens uppdrag, givet i kompletteringsbudget oktober, att utreda och komma med förslag på finansiering av kostnader kopplade till boende för ukrainska flyktingar, antecknas och förklaras fullgjort.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det inte finns särskilt avsatta medel i 2025 års budget för detta ändamål.

Stadsledningskontoret ser dock ett alternativ till att hantera finansieringsfrågan och det skulle kunna vara att tillåta nämnden att använda eget kapital upp till det beräknade underskottet på 16 mnkr. Nämnden skulle då i samband med bokslutet 2025 kunna lyfta frågan om ett eventuellt återställande till kommunstyrelsen för ställningstagande i samband med bokslutsberedningen.

Fördelning av ny schablonersättning för initiala kostnader från 2024-07-01

Regeringen beslutade om ny schablonersättning för initiala kostnader från 1 juli 2024 som stadsledningskontoret informerade om i kompletteringsbudget oktober, kommunstyrelsen 2024-11-20 § 956. Kontoret skrev då att man avsåg att återkomma med förslag till beslut av hanteringsordning i samband med den första kompletteringsbudgeten 2025.

Den nya schablonersättningen lämnas för utlänningar som kommunen tar emot efter anvisning och omfattar initiala kostnader för ekonomiskt bistånd, hyreskostnader samt vissa initiala kostnader för mottagandet av kvotflyktingar. För utlänningar som ordnat boende på egen hand omfattar ersättningen endast initiala kostnader för ekonomiskt bistånd. För Göteborgs Stad förväntas schablonen innebära en ökad statlig ersättning vilket beror på en högre ersättning för tomhyra än vad staden tidigare har ersatts för.

Göteborgs Stad har tidigare hanterat de initiala kostnaderna via schablonen för etableringsinsatser (genom kommunbidrag) samt genom att socialnämnden Centrum återsökt kostnader för tomhyra för exploateringsnämnden och särskilda kostnader relaterat till mottagandet av kvotflyktingar hos Migrationsverket.

Förslag till fördelning av ny schablonersättning för initiala kostnader

Exploateringsnämnden ansvarar för temporära bostäder och mottagande av nyanlända enligt bosättningslagen. I budget 2025 har exploateringsnämnden erhållit kommunbidrag på 17 mnkr för temporära bostäder avseende tomgångshyror, uppsägningshyror och osäkra fordringar. Nämnden har även erhållit 3,5 mnkr i kommunbidrag avseende ersättning för etableringsinsatser och introduktion för nyanlända. Stadsledningskontorets bedömning är att exploateringsnämnden i budget 2025 i och med detta redan har fått kompensation för uppdraget.

Socialnämnden Centrum genom etableringsenheten ansvarar för ekonomiskt bistånd för nyanlända. Stadsledningskontoret bedömer att socialnämnden Centrum inom ramen för sitt uppdrag ska hantera administrationen relaterat till den nya schablonen.

För 2025 och framåt föreslår stadsledningskontoret att den nya schablonersättningen för initiala kostnader fördelas procentuellt mellan socialnämnden Centrum och de kommuncentrala posterna för de olika grupperna enligt tabellen nedan. Som nämnts i *Förutsättningar för budget 2025-2027, komplettering i augusti* uppskattas beloppen till totalt 2-7,5 mnkr per år för perioden 2025-2027.

	Belopp 2025 års nivå per person* (kr)	Schablon	Initiala kostnader ekonomiskt bistånd	Kvotflykting	Tomhyra
Tilldelning			SN Centrum	SN Centrum	Kommuncentralt
ABO (anläggnings- boende)					

	Belopp 2025 års nivå per person* (kr)	Schablon	Initiala kostnader ekonomiskt bistånd	Kvotflykting	Tomhyra
under 20 år	10 261	100%	30%	1%	69%
Vuxna	20 521	100%	20%	1%	79%
66 år eller äldre	12 830	100%	0	2%	98%
EBO (eget boende)					
under 20 år	3 081	100%	100%		
vuxna till 65 år	4 104	100%	100%		

*Beloppen indexeras årligen utifrån prisbasbeloppet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen godkänner förslaget till fördelning av den nya schablonersättningen för initiala kostnader enligt tabell.

Stadsledningskontoret kommer att följa utvecklingen av stadens mottagande och finansiering av initiala kostnader för nyanlända och komma med förslag om förändring av fördelningsnyckel vid behov.

Lånetak Göteborgs Stads Parkering AB

Kommunfullmäktige beslutade 2024-12-12 § 541, att bemyndiga Göteborgs Stadshus AB (Stadshus) att fastställa utdelning från Göteborgs Stads Parkerings AB upp till 596 mnkr. I samband med beslutet fick kommunstyrelsen i uppdrag att lämna förslag till lånetak i första kompletteringsbudgeten 2025. Fram till dess att ett beslut om lånetak är fastställt beslutades att bolaget får nyttja kredit i koncernbanken med ett tak på 330 mnkr.

Årsrapporterna visar att Stadshus inriktningsbeslut fortfarande är relevant och att det kommer att krävas en utdelning i föreslagen storleksordning. I Göteborgs Stads Parkerings AB årsrapport begär bolaget ett utökat lånetak för 2025 från 330 mnkr till 540 mnkr som följd av beslutet om utdelning från bolaget och bolagets investeringsbehov under 2025. Stadsledningskontoret bedömer att ett bolagsspecifikt lånetak om 540 mnkr ryms inom kommunfullmäktiges lånetak för kommunkoncernens totala externa skuld 2025 på 75,5 mdkr och föreslår att begäran beviljas och att ett lånetak för Göteborgs Stads Parkering AB sätts till 540 mnkr.

Lånetak Göteborgs Stads Leasing AB

I kommunfullmäktiges budget för 2025 fastställdes ett lånetak för Göteborgs Stads Leasing AB om 1 800 mnkr. I bolagets årsrapport görs bedömningen att lånetaket kommer att överskridas och skulden beräknas vid utgången av 2025 bli 1 921 mnkr. Bolaget konstaterar att stadens investeringar i lös egendom har ökat de senaste åren och har i prognoser förväntat en lägre investeringsnivå kopplat till det ekonomiska omvärldsläget. I stället har investeringarna fortsatt ligga på en hög nivå och prognosen för 2025 är än högre än utfallet 2024. Bolaget har inte i sitt uppdrag att värdera kundernas behov.

Göteborg Stadshus AB beslutade 2025-02-17 att tillstyrka hemställan från Göteborgs Stads Leasing AB och att överlämna ärendet till kommunstyrelsen för vidare beredning.

I kommunfullmäktiges budget bemyndigas kommunstyrelsen att justera storleken på bolagens enskilda lånetak inom bolagskoncernen under förutsättning att inte det totala lånetaket för stadshuskoncernen överskrids. Stadsledningskontoret föreslår att

kommunstyrelsen beviljar begäran från Göteborgs Stads Leasing AB och att det bolagsspecifika lånetaket höjs med 200 mnkr och sätts till 2 000 mnkr.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret överlämnar i detta ärende ett antal frågor av olika karaktär som uppstått efter fullmäktiges ordinarie budgetbeslut. Stadsledningskontorets bedömning lämnas i direkt anslutning till respektive fråga. I de frågor där det finns kommuncentralt avsatta medel eller där det finns överenskommelser om överföring av medel anser stadsledningskontoret att det inte är frågor av sådan principiell beskaffenhet som kräver beslut i kommunfullmäktige och lämnar därför förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret kan konstatera att skatteintäkterna baserat på Sveriges kommuner och regioners skatteprognos i december 2024 just nu bedöms bli cirka 100 mnkr lägre än vad som budgeterats för 2025. Stadsledningskontoret kan därmed konstatera att det ekonomiska utrymmet försämrats. Det ekonomiska läget är också fortsatt svårbedömt med stora osäkerheter om utvecklingen och prognoserna kan komma att förändras under året. En samlad bedömning av det ekonomiska läget kommer lämnas i delårsrapporten per mars.

Magnus Andersson

Ekonomidirektör

Eva Hessman

Stadsdirektör

Ansvarsfördelning gällande skolskjuts

Återrapportering av uppdrag att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden

Innehåll

1	Sammanfattning	3
1.1	Bedömning ur ekonomisk dimension	3
1.2	Bedömning ur ekologisk dimension	4
1.3	Bedömning ur social dimension	4
2	Uppdraget	5
3	Bakgrund, utgångspunkter och genomförande	5
3.1	Utgångspunkter och genomförande	6
3.1.1	Avgränsningar	6
3.1.2	Legala förutsättningar	7
3.1.3	Uppdragets genomförande	8
4	Omfattning och nuvarande organisation	9
4.1	Skolskjutsverksamhetens omfattning	9
4.1.1	Grundskoleförvaltningen	9
4.1.2	Utbildningsförvaltningen	9
4.1.3	Ekonomi	10
4.1.4	Nuvarande ansvarsfördelning	11
4.1.5	Nuvarande fördelning av uppgifter	12
5	Överföring av ansvar och uppgifter till stadsmiljönämnden ...	17
6	Stadsledningskontorets bedömning	18
6.1	Konsekvenser för elever och vårdnadshavare	19
6.1.1	En väg in	19
6.1.2	Harmonisering av servicenivåer	19
6.1.3	Samordning av ansökningsförfarandet	20
6.2	Konsekvenser utifrån ett internt stadenperspektiv	20
6.2.1	Administration	21
6.2.2	Minskad sårbarhet	21
6.2.3	Hantering av bomresor	22
6.2.4	Beslut om skolskjuts skiljs från skolverksamheten	22
6.3	Sammanfattande bedömning	23
Bilagor	25	

1 Sammanfattning

Föreliggande återredovisning avser kommunfullmäktiges uppdrag (2024-06-19, § 265) till kommunstyrelsen att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden. Stadsledningskontoret föreslår att utredningen antecknas och att uppdraget förklaras fullgjort.

Stadsledningskontorets redovisning består av en beskrivning av vilka uppgifter och ansvar som grundskolenämnden, utbildningsnämnden respektive stadsmiljönämnden idag har när det gäller skolskjuts samt en bedömning av konsekvenser vid en överföring av ansvar till stadsmiljönämnden.

Stadsledningskontorets redovisning av konsekvenser vid en överföring av ansvar för skolskjuts till stadsmiljönämnden visar att det finns både för- och nackdelar samt ett antal faktorer där val av organisation bedöms få inga eller ringa konsekvenser. Om en förändring innebär nyttor som överväger de risker eller begränsningar som har identifierats är svårt att bedöma. En förändring behöver också värderas i förhållande till att det uppstår olika typer av merkostnader och påverkan på övriga delar av berörda organisationer. Vidare är det rimligt att ta med i beräkningen att en organisationsförändring inte per automatik innebär att de förutsättningar som en viss ansvarsfördelning förknippas med också omsätts till att bli faktiska effekter. Här behöver berörda nämnder aktivt arbeta med att utveckla kvalitet och effektiva arbetsformer för att ta vara på möjligheter och hantera risker som en förändrad organisation kan innebära.

1.1 Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att en förändrad ansvarsfördelning gällande skolskjutsverksamheten inte medför några betydande konsekvenser ur ett ekonomiskt perspektiv för Göteborgs Stad som helhet. Uppdraget har omfattat att beskriva för- och nackdelar vid en förändrad ansvarsfördelning och inte en förändrad omfattning eller inriktning på verksamheten.

Ett beslut om att gå vidare och förändra nuvarande ansvarsfördelning innebär dock att kommunbidrag behöver omfördelas mellan aktuella nämnder. En omorganisering innebär också vissa merkostnader på kort sikt för berörda nämnder, liksom påverkan på övrig organisation i respektive förvaltning. Stadsledningskontoret bedömer att kostnaderna för genomförande och planering av en omorganisation, enligt de alternativ som beskrivs i ärendet, kan hanteras inom nämndernas ramar. I det fall nämnderna bedömer att detta inte är möjligt hanteras de ekonomiska konsekvenserna inom ramen för ordinarie budgetprocess, genom förutsättningar för budget 2026–2028 eller i kompletteringsbudget under året.

Utöver resurser motsvarande de trafikknaster som stadsmiljöförvaltningen idag fakturerar de båda skolförvaltningarna behöver omfördelningen också inkludera de resurser som grundskole- och utbildningsnämnden idag avsätter för hantering av de uppgifter som förs över. I första hand handlar det om ett antal handläggartjänster som bland annat hanterar myndighetsutövningen. Vid sidan av beställningen till stadsmiljönämnden gör grundskolenämnden avrop på ett ramavtal gällande vissa skolskjutsresor per buss. Även resurser motsvarande dessa trafikknaster behöver omfördelas om stadsmiljönämnden tar över detta ansvar.

För 2024 fakturerade stadsmiljönämnden utbildningsförvaltningen 14,4 mnkr och grundskoleförvaltningen 52,8 mnkr. Grundskoleförvaltningens beställde under samma år skolskjuts via ramavtal till en kostnad av 7,4 mnkr. Handläggningen av ansökningar gällande skolskjuts motsvarar för utbildningsförvaltningen del omkring 0,25 tjänster, medan motsvarande uppgift för grundskoleförvaltningen är 2–3 tjänster. Uppgifterna gällande handläggartjänster är ungefärlig och behöver närmare värderas vid ett eventuellt beslut att gå vidare med ett genomförande. Det kan också finnas andra resurser som kan behöva följa med vid en överföring, exempelvis kopplat till IT-stöd som används inom avlämnande förvaltningar, som också kan behöva värderas ytterligare.

1.2 Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

1.3 Bedömning ur social dimension

Den direkta målgruppen för skolskjutsverksamheten är barn/elever inom förskoleklass, grundskola samt anpassad grund- och gymnasieskola. Att utövandet av verksamheten eller förändringar av den samma påverkar barn/unga och därför behöver utgå från ett barnperspektiv är enligt stadsledningskontoret en grundläggande förutsättning. Verksamheten påverkar också vårdnadshavare till elever inom aktuella skolformer varför detta perspektiv också behöver beaktas i värderingen utifrån en social dimension.

Inom målgruppen återfinns bland annat barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning och där behövs särskild uppmärksamhet för att de begränsningar som följer därav inte innebär inskränkningar gällande rätten till ett fullvärdigt liv och möjligheten att delta aktivt i samhället.

Föreliggande ärende innebär inte en värdering av skolskjutsverksamheten utifrån exempelvis effektivitet i utförande eller servicenivåer. Utöver de eventuella samordningsvinster eller möjligheter till effektiviseringar som en förändrad organisation innebär ingår det inte i uppdraget att föreslå några särskilda resurs- eller ambitionsökningar för berörd verksamhet. Stadsledningskontoret har därmed utgått från verksamhetens nuvarande

resurssättning i konsekvensbeskrivningen av en eventuell överföring av verksamhetsansvar till stadsmiljönämnden. Även om aspekter inom den sociala dimensionen har tydlig relevans när det gäller skolskjutsverksamheten som sådan bedömer stadsledningskontoret att frågan kring organisatorisk hemvist har en mer marginell betydelse.

Frågan om i vilken mån som en överföring av verksamhetsansvar till stadsmiljönämnden kan få positiv eller negativ inverkan i förhållande till elever eller deras vårdnadshavare har dock varit en uttalad del i stadsledningskontorets konsekvensanalys.

2 Uppdraget

I anslutning till kommunfullmäktiges behandling av ärendet ”Redovisning av grundskolenämndens uppdrag att revidera riktlinjen för skolskjuts med tillägg av skolskjuts till och från fritidshem inklusive definition av målgrupper” (2024-06-19, § 265) fick kommunstyrelsen i uppdrag att utreda för- och nackdelar med att flytta ansvaret för skolskjuts till stadsmiljönämnden. Av uppdraget framgår att det ska återrapporteras till kompletteringsbudget 1 2025.

Stadsledningskontoret har informerat om uppdraget och dess omhändertagande i central samverkansgrupp (CSG) den 28 november 2024 samt den 30 januari 2025.

3 Bakgrund, utgångspunkter och genomförande

Av skollagen (2010:800) framgår att elever i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola samt anpassad gymnasieskola har rätt till kostnadsfri skolskjuts från en plats i anslutning till elevens hem till den plats där utbildningen bedrivs och tillbaka, om sådan skjuts behövs med hänsyn till färdvägens längd, trafikförhållanden, elevens funktionsnedsättning eller någon annan särskild omständighet. Huvudregeln vid skolskjuts är att kommunen ska ordna kostnadsfri skolskjuts till och från den skola som kommunen har placerat eleven i. Kostnadsfri skolskjuts gäller även vid växelvis boende under förutsättning att båda hemmen ligger inom Göteborgs stad. Med växelvis boende avses att eleven har ett varaktigt boende hos båda vårdnadshavarna.

Kommunfullmäktige har därutöver beslutat (2024-06-19 § 265) att staden på frivillig grund och utöver sina skyldigheter enligt skollagen ska erbjuda skolskjuts till och från fritidshemsverksamhet för elever som har beviljats skolskjuts och som har ett bestående funktionshinder som innebär svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Erbjudandet ska enligt beslutet omfatta skolformerna förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola samt under vissa förutsättningar även kunna inkludera lov- eller studiedagar.

3.1 Utgångspunkter och genomförande

Ärendet gällande skolskjuts som kommunfullmäktige beslutade om 2024-06-19 § 265 avsåg en begränsad del av det totala antalet elever som erhåller skolskjuts. Dessutom handlade det enbart om resor till och från fritidshemsverksamhet. Det nu aktuella uppdraget är inte begränsat till någon särskild målgrupp. Stadsledningskontoret har därför utgått från att uppdraget inkluderar all skolskjutsverksamhet som kommunen enligt skollagen är skyldiga att tillhandahålla likväl som den skolskjuts som kommunen åtagit sig på frivillig grund enligt tidigare beslut. Eftersom kommunens skyldighet att erbjuda skolskjuts även omfattar elever i anpassad gymnasieskola med offentlig huvudman berörs, utöver grundskolenämnden och stadsmiljönämnden, även utbildningsnämnden av uppdraget.

3.1.1 Avgränsningar

Stadsledningskontoret har i genomförandet av uppdraget enbart inkluderat de transporter av elever som faller inom skollagens definition av skolskjuts. Gymnasieelevers resor mellan bostad och skola benämns elevresor och reglerna för kommunernas skyldigheter gällande dessa transporter skiljer sig från de som gäller för skolskjuts. Undantaget är elever inom anpassad gymnasieskola – dessa har vid behov rätt till kostnadsfri skolskjuts enligt skollagen. Stadsledningskontorets dialog med utbildningsförvaltningen i ärendet har således varit avgränsad till elevgruppen inom anpassad gymnasieskola.

Uppdraget handlar om skolskjutsverksamhetens organisatoriska placering och vilka för- och nackdelar som skulle följa med en överföring av ansvar till stadsmiljönämnden. Stadsledningskontoret har inte utvärderat nuvarande verksamhet som sådan. Inte heller har stadsledningskontoret värderat frågor som exempelvis servicenivåer i utförd tjänst eller bedömningskriterierna som ligger till grund för myndighetsutövningen. Denna typ av kvalitetsaspekter berörs enbart vid en bedömning att den organisatoriska hemvisten har en betydelse i sammanhanget.

Stadsledningskontoret har utifrån uppdraget inte närmare tittat på stadens färdtjänstverksamhet eller de regler som ligger till grund för myndighetsutövningen. Frågan om en överföring av ansvar för skolskjuts kan innebära förutsättningar för samordningsvinster har dock värderats. Detta inkluderar både den påverkan det kan få för elever och vårdnadshavare som både beviljats skolskjuts och färdtjänst och det mer verksamhetsinterna perspektivet, dvs om det förväntas ha någon inverkan på förutsättningar att uppnå resurseffektivitet. Gränssnittet mellan skolskjuts och färdtjänst finns ytterligare beskrivet i avsnittet nedan beträffande legala förutsättningar.

Rätt till vissa resor kan också föranledas av en beviljad insats enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Elever som beviljats skolskjuts kan också beviljas insatser enligt LSS och därmed vara aktuella för LSS-resor. Gränssnittet mellan skolskjuts och LSS-resor har utifrån uppdraget inte närmare belysts i ärendet.

Alla elever som är folkbokförda i kommunen och som går i grundskola eller på gymnasiet får ett kostnadsfritt skolkort för att resa med kollektivtrafiken, oavsett avstånd mellan bostad och skola. Resor med kollektivtrafik är dock inte att betrakta som skolskjutsverksamhet även om resan avser sträckningen till och från skolan. Av detta skäl har stadsledningskontoret inte inkluderat frågan om ansvar och uppgifter som avser de kostnadsfria skolkorten i detta ärende.

3.1.2 Legala förutsättningar

Kommunens skyldighet att anordna skolskjuts för elever i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola och anpassad gymnasiesärskolan regleras i 9 kap. 15 b – 15 c, 21 a §§, 10 kap. 32–33, 40 §§, 11 kap. 31–32, 39 §§ samt 18 kap. 30–31, 35 §§ skollagen. Någon tydligare definition av begreppet skolskjuts finns inte i skollagen, men det är här som elevers rätt till skolskjuts framgår och att det är elevens hemkommun som ska ombesörja att skolskjuts anordnas.

Även skolskjutsförordningen (1970:340) och Trafiksäkerhetsverkets föreskrifter om skolskjutsning är tillämplig när det gäller skolskjuts som kommunen särskilt anordnar och som inte är av tillfällig natur. Dessa författningar innehåller exempelvis bestämmelser om att på- och avstigningsplatser för skolskjutsning ska utformas så att olyckor i möjligaste mån undviks, att fordon som används vid skolskjuts ska vara utrustade på visst sätt samt om användning av bilbälte.

Utifrån skollagen eller andra författningar som reglerar skolskjutsverksamheten finns det inget som omedelbart begränsar kommunens möjligheter att fördela ansvar inom sin organisation. Att kommunens skolskjutsorganisation kan se ut på olika sätt konstaterar också Sveriges kommuner och regioner (SKR) i sin skolskjutshandbok¹ och det bekräftas också i den utblick till andra kommuner (se sidan 8) som stadsledningskontoret genomfört.

Utöver de författningar som direkt avser skolskjutsverksamhet kan de förändrade förhållanden som följer av en eventuell omorganisation även behöva värderas i förhållande till annan lagstiftning. Eftersom verksamheten innebär hantering av personuppgifter, ibland inkluderat uppgifter om hälsa, är det rimligt att göra en värdering i förhållande till dataskyddsförordningen samt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. En sådan värdering bör omfatta såväl uppgifter som överförs mellan organisationer som hanteringen av uppgifter inom den egna organisationen.

Det finns ingen särskild sekretessbestämmelse som gäller i ärenden om skolskjuts. Som utgångspunkt är uppgifter i dessa ärenden därför offentliga men beroende på vilken slags uppgifter som finns i ärendet och omständigheterna i det enskilda fallet kan det finnas sekretessbelagda uppgifter. Exempelvis kan uppgifter om hälsa omfattas av sekretess i skolskjutsärenden om den enskilde eller närstående till denne kan antas lida betydande men om uppgiften röjs (21 kap. 1 § OSL).

¹ Skolskjutshandboken - trygga, säkra och kostnadseffektiva elevresor, Sveriges kommuner och landsting (2014)

Även om inte färdtjänstverksamheten är en del i uppdraget skulle en eventuell överföring av skolskjutsverksamheten innebära att dessa båda ansvar samlas i en nämnds ansvar. Det kan därmed finnas skäl att kort adressera gränssnittet mellan dessa båda typer av samhällsbetalda resor. Enligt 7 § lagen (1997:736) om färdtjänst (färdtjänstlagen) ska tillstånd till färdtjänst meddelas den som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Färdtjänst får dock inte användas till transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna. Med detta menas resor som samhället, det vill säga staten, kommunen eller landstinget enligt lag eller förordning är skyldig att tillhandahålla, eller helt eller delvis ersätta resenärens kostnader för. Skolskjuts är exempel på en sådan resa.

3.1.3 Uppdragets genomförande

I arbetet med uppdraget har stadsledningskontoret genomfört intervjuer och dialoger med tjänstepersoner inom de tre berörda förvaltningarna. Dessa har syftat till att kartlägga nuvarande fördelning av ansvar och uppgifter gällande skolskjutsverksamheten samt att få berörda förvaltningars bedömning av konsekvenser av en flytt av ansvar enligt uppdraget.

Stadsledningskontoret har också beaktat relevant styrning, överenskommelser mellan berörda förvaltningar som avser skolskjutsverksamheten samt tillämpliga delar av den tidigare utredning om organisering av skolskjuts till fritidsverksamhet (KF 2022-11-24 § 22).

Inom ramen för uppdraget har stadsledningskontoret också gjort en översiktlig kartläggning av skolskjutsorganisationen inom landets tjugo befolkningsmässigt största kommuner. Vanligast förekommande är att ansvaret för att handlägga och fatta beslut om skolskjuts (myndighetsutövningen) samt beslutet om skolskjutsriktlinjer ligger hos den eller de nämnder som har ansvaret för berörd skolverksamhet. Utifrån detta görs i regel sedan en beställning av själva trafiken som utförs av annan nämnd i kommunen eller av regionen via särskilt avtal. Som grundprincip motsvarar detta nuvarande organisering inom Göteborgs Stad. Inom åtminstone fyra kommuner har man i stället valt en ansvarsfördelning motsvarande den som värderas i detta ärende, dvs där myndighetsutövningen ligger på någon annan nämnd än den/de som ansvarar för skolverksamheten. Inom dessa kommuner handlar det om stads-/samhällsbyggnadsnämnd eller tekniska nämnden. Stadsledningskontoret har varit i kontakt med två av dessa kommuner (Borås stad och Norrköpings kommun) för att få en tydligare bild av dels ansvarsförhållanden, dels vilka för- eller nackdelar som de uppfattar följer av vald organisering. Detta har sedan inarbetats i det underlag som stadsledningskontoret sammanställt inför intervjuer och dialoger med berörda verksamheter inom staden.

4 Omfattning och nuvarande organisation

4.1 Skolskjutsverksamhetens omfattning

4.1.1 Grundskoleförvaltningen

År 2024 genomförde stadsmiljöförvaltningen 169 900 skolskjutsresor på uppdrag av grundskoleförvaltningen. Detta kan jämföras med 116 200 resor under 2022 och 119 800 resor under 2023. Grundskoleförvaltningen bedömer att ökningen som skett under 2024 är en konsekvens av det politiska beslutet att elever med funktionsnedsättning numera åker skolskjuts i stället för färdtjänst till och från fritidshem.

Utöver de resor som utförs av stadsmiljöförvaltningen gör grundskoleförvaltningen även avrop på ramavtal avseende skolskjutsresor med buss på fasta turer enligt särskilt schema för elever som inte kan nyttja det skolkort för kollektivtrafik som tilldelas alla elever. Under läsåret 2024/2025 har hittills 155 elever beviljats sådana resor till och från skolan. För läsåret 2023/2024 beviljades 147 elever resor med skolbuss, för läsåret 2022/2023 var antalet 154.

Totalt sett har cirka 1 100 elever i grundskola och förskoleklass beviljats skolskjuts. En elev kan lämna in flera ansökningar om skolskjuts, vilket innebär att antalet beslut skiljer sig från antalet unika elever. Beslut om skolskjuts avser i regel ett läsår. Totalt 165 elever har beviljats skolskjuts tills vidare, vilket innebär att ansökan inte behöver göras på nytt inför varje läsår. Under höstterminen 2024 fattade grundskoleförvaltningen beslut i 1 515 ärenden om skolskjuts, varav 908 bifölls. Av dessa beviljades ensamåkning i drygt 25 beslut och fast förargrupp i något enstaka fall. Knappt tio beslut avsåg tillfällig skolskjuts.

	2022/2023		2023/2024		2024/2025	
	Antal beslut	Unika elever	Antal beslut	Unika elever	Antal beslut	Unika elever
Bifall	848	735	923	794	908	814
Avslag	701	563	720	574	607	542
Total	1 549	1 298	1 643	1 368	1 515	1 356

Tabell 1 Beslut om skolskjuts – grundskoleförvaltningen

4.1.2 Utbildningsförvaltningen

Stadsmiljöförvaltningen utförde 36 370 skolskjutsresor på uppdrag av utbildningsförvaltningen under 2024. Under 2022 gjordes 40 170 resor och under 2023 genomfördes 36 310 resor.

Utbildningsförvaltningen fattade under 2024 beslut avseende 71 ansökningar om skolskjuts. För elever på nationella program i den anpassade gymnasieskolan avser besluten vanligen en ettårsperiod medan de för elever på individuella program i regel omfattar en fyraårsperiod. Förvaltningen har inga uppgifter om hur många elever som beviljats fast förargrupp och ensamåkning. Under perioden 2022–2024 har mellan 2–3 elever beviljats tillfällig skolskjuts.

	2022	2023	2024
Bifall	45	52	65
- varav nationellt program (1 år)	28	27	30
- varav individuellt program (4 år)	17	25	35
Avslag	0	0	6
Total antal beslut	45	52	71

Tabell 2 Beslut om skolskjuts – utbildningsförvaltningen

4.1.3 Ekonomi

Stadens nettokostnad för skolskjutsverksamheten hanteras inom grundskole- och utbildningsnämndernas kommunbidragsram. Stadsmiljöförvaltningen fakturerar grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen utifrån erhållen beställning. I rollen som utförare har stadsmiljöförvaltningen uppgifter gällande ekonomi och redovisning, men det budgetmässiga ansvaret ligger hos grundskole- respektive utbildningsnämnden. Det är inom dessa båda nämnder som stadens samlade kostnad för skolskjuts uppstår, som utöver fakturering från stadsmiljöförvaltningen, även inkluderar kostnader för de uppgifter som utförs inom respektive förvaltning, exempelvis kopplat till myndighetsutövning och skolskjutsombud.

Inom grundskoleförvaltningen finns två-tre centralt placerade tjänster som arbetar med handläggning av skolskjuts. På utbildningsförvaltningen finns ca 0,25 heltidstjänst som arbetar med beredning av skolskjutsärenden. På varje skolenhet finns skolskjutsombud som utgör en länk mellan stadsmiljöförvaltningens serviceresor och vårdnadshavare. Då rollen som skolskjutsombud i regel endast utgör en mindre del av exempelvis en administratörstjänst finns ingen uppgift om hur många heltidstjänster arbetsuppgifterna som skolskjutsombud totalt sett motsvarar.

Stadsmiljöförvaltningen fakturerar trafikkostnader och förmedlingsavgifter månadsvis till grundskole- och utbildningsförvaltningarna. Trafikkostnaden är det belopp som betalas ut till aktuellt trafikföretag som ersättning för utförda resor. Trafikkostnaderna regleras regelbundet utifrån förändringar i de indexserier som är knutna till avtalen med respektive trafikföretag. Förmedlingsavgiften beräknas per utförd resa och ska täcka förvaltningens kostnader för bokning, planering och uppföljning av resor. I detta innefattas personalkostnader och personalomkostnader, kostnader för IT-system och system för kommunikation, kostnader för verksamhetens lokaler och administration samt därutöver kostnader för upphandling och viss del av overhead. Förmedlingsavgiften uppgick 2024 till 47,12 kr per resa. Förmedlingsavgiften indexeras årligen och kan vid större förändringar i

verksamheten omprövas. Ett sådant tillfälle kan vara det förestående utbytet av verksamhetens resehanteringssystem.

Skolskjuts som fakturerats av stadsmiljöförvaltningen				
Utbildningsförvaltningen	År	Trafikkostnader (tkr)	Förmedlingsavgift (tkr)	Antal resor
	2022	14 472	1 742	40 170
	2023	13 373	1 646	36 310
	2024	13 703	1 714	36 370
Grundskoleförvaltningen	År	Trafikkostnader (tkr)	Förmedlingsavgift (tkr)	Antalresor
	2022	29 696	5 038	116 200
	2023	33 108	5 431	119 800
	2024	44 843	8 006	169 900

Tabell 3 Kostnader som stadsmiljöförvaltningen fakturerat för skolskjuts 2022-2024

Grundskoleförvaltningen har även kostnader för skolskjutsresor med buss på fasta turer enligt särskilt schema som avropas enligt ramavtal. Upphandlat trafikbolag fakturerar kostnaden för dessa resor direkt till grundskoleförvaltningen. Under 2024 fakturerades grundskoleförvaltningen 7 430 tkr. Motsvarande kostnad var 7 930 tkr för 2023 och 6 080 tkr för 2022.

Skolskjutsresor med buss på fasta turer enligt särskilt schema			
	2022	2023	2024
Kostnader för avrop enligt ramavtal (tkr)	6 080	7 930	4 730

Tabell 4 Grundskoleförvaltningens kostnader för avrop enligt ramavtal

4.1.4 Nuvarande ansvarsfördelning

Enligt grundskolenämndens reglemente ansvarar nämnden för de uppgifter som ankommer på kommunen inom förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, fritidshem och pedagogisk omsorg som erbjuds i stället för fritidshem enligt skollagen och skolförordningen samt övrig lagstiftning inom utbildningsområdet. I enlighet med utbildningsnämndens reglemente ansvarar nämnden för de uppgifter som ankommer på kommunen inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola enligt skollagen, förordningen om gymnasieskola och anpassad gymnasieskola (gymnasieförordningen) samt övrig aktuell lagstiftning inom utbildningsområdet. Ansvaret för att fullgöra kommunens skyldighet enligt skollagen gällande skolskjuts är således idag placerat hos grundskolenämnden och utbildningsnämnden.

Av stadsmiljönämndens reglemente framkommer att nämnden ansvarar för kommunens färdtjänst och riksfärdtjänst i enlighet med färdtjänstlagen samt att i förekommande fall samordna samhällsbetalda resor. Stadsmiljöförvaltningen har i uppdrag att utföra och samordna särskilda persontransporter, skolskjuts för grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen. I utförandet av skolskjutsverksamheten finns således ett beställar-/utförarförhållande mellan grundskole- och utbildningsförvaltningen å ena sidan och stadsmiljöförvaltningen å andra sidan. I praktisk mening innebär detta att uppgifter beträffande skolskjutsverksamheten utförs inom såväl

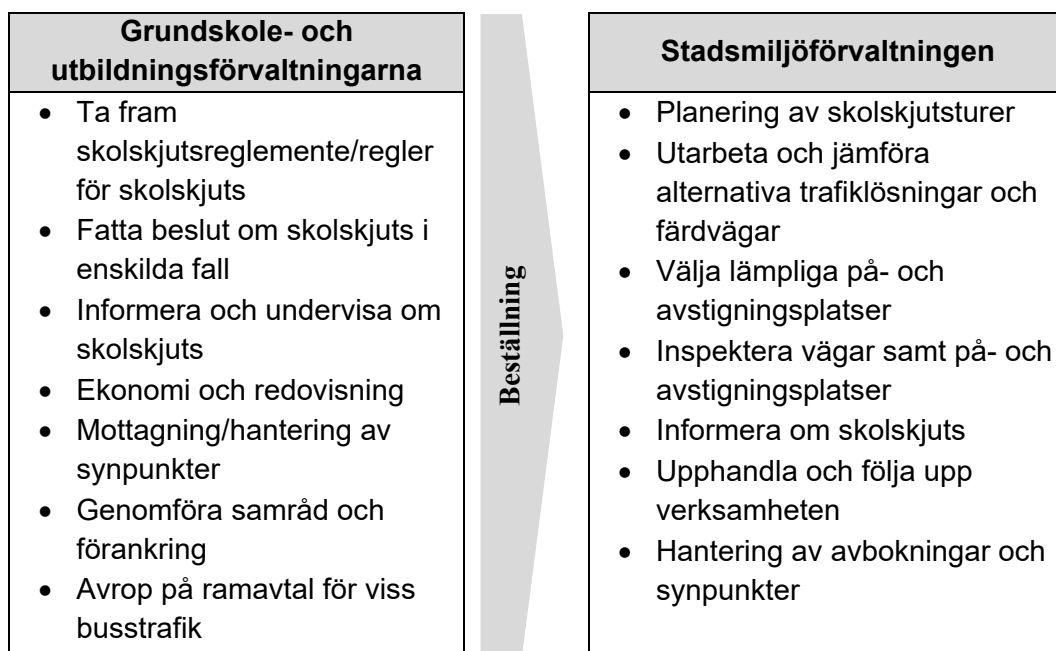
grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen som stadsmiljöförvaltningen.

4.1.4.1 Överenskommelser om särskilda persontransporter, skolskjuts

I november 2023 undertecknade stadsmiljöförvaltningen överenskommelser om särskilda persontransporter, skolskjuts, med grundskole- respektive utbildningsförvaltningen. Överenskommelserna reglerar ansvarsfördelning, gränsdragningsfrågor samt kostnader och avgifter mellan parterna. Syftet med överenskommelsen är att hantera uppdraget på ett tydligt och begripligt sätt. Överenskommelsen mellan grundskoleförvaltningen och stadsmiljöförvaltningen avser transporter till och från skola/fritidshem för elever i förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola i direkt anslutning till skoldagens början och/eller slut. Överenskommelsen mellan stadsmiljöförvaltningen och utbildningsförvaltningen avser transporter till och från skolenhet för elever i anpassad gymnasieskola i direkt anslutning till skoldagens början och/eller slut.

4.1.5 Nuvarande fördelning av uppgifter

I SKR:s skrift skolskjutshandboken finns en förteckning över de arbetsuppgifter som en skolskjutsorganisation ska klara av. Uppgifterna ska kunna fullgöras oberoende av hur kommunen väljer att organisera verksamheten. Denna förteckning utgör, efter viss anpassning, grund för stadsledningskontorets identifiering och strukturering av vilka uppgifter som kan komma att påverkas vid en eventuell flytt av ansvar. Nedan beskrivs, på en övergripande nivå, hur de arbetsuppgifter som är centrala för skolskjutsverksamheten omhändertas i enlighet med stadens nuvarande organisering och ansvarsfördelning.

Figur 1. Fördelning av uppgifter enligt nuvarande organisering av ansvar för skolskjuts

4.1.5.1 Ta fram skolskjutsreglemente/regler för skolskjuts.

Avser i första hand att ta fram riktlinjer eller motsvarande styrning för skolskjuts. Grundskolenämnden beslutar idag om riktlinje för skolskjuts. Riktlinjen reglerar förutsättningar för beslut om skolskjuts i enskilda fall och tillser att handläggningen av skolskjuts för elever sker på ett rättssäkert sätt. Inom utbildningsförvaltningen finns en rutin för skolskjuts.

4.1.5.2 Fatta beslut om skolskjuts i enskilda fall

Avser handläggning och myndighetsutövning gällande skolskjutsärenden. För varje inkommen ansökan görs en individuell prövning av rätten till skolskjuts utifrån lagstiftning samt lokalt fastställda kriterier. Även behov av fast förargrupp och ensamåkning bedöms individuellt. Ansökan om skolskjuts görs i regel inför varje nytt läsår. Vid ändrade förhållanden, som påverkar rätten till skolskjuts, kan ny prövning göras under läsåret.

Grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen ansvarar för myndighetsutövningen kopplad till skolskjuts. Inom grundskoleförvaltningen arbetar 2–3 centralt placerade heltidstjänster med att handlägga skolskjutsärenden. Optiplan används som systemstöd i handläggningen och vissa uppgifter inhämtas från elevdatasystemet IST. Inom utbildningsförvaltningen, som handlägger färre ansökningar om skolskjuts, arbetar ca 0,25 heltidstjänst med beredning av skolskjutsärenden. Skolenheterna inom anpassad gymnasieskola bistår i vissa fall med underlag för bedömning av enskilda elevers behov utifrån sin elevkännedom. Beslut om skolskjuts fattas av utbildningschef för anpassad gymnasieskola.

4.1.5.3 Informera och undervisa om skolskjuts

Av skolskjutsförordningen framgår att eleverna ska undervisas om vad de ska göra för att undvika olyckor i samband med skolskjutsning, vilket primärt ombesörjs av skolornas personal.

Enligt SKR:s skolskjutshandbok bör berörda parter informeras om hantering av exempelvis schemaändringar, förseningar, skadegörelse, tillbud och olyckor innan terminsstart. Stadsmiljöförvaltningen ansvarar för att de ordningsregler som fastställs av upphandlad utförare kommer skolförvaltningarna tillhanda. Stadsmiljöförvaltningen har även tryckt upp en broschyr med praktisk information gällande bland annat avbokning, ändring av resor och synpunktshantering som skolförvaltningarna skickar ut till vårdnadshavare i samband med att skolskjuts beviljas.

På varje skolenhet finns skolskjutsombud som utgör en viktig länk mellan vårdnadshavare och stadsmiljöförvaltningens serviceresor. Skolskjutsombuden lämnar bland annat ut informationsmaterial, medverkar vid föräldramöten samt har löpande kontakt med vårdnadshavare. Framför allt inom anpassad gymnasieskola har skolskjutsombuden ofta en nära kontakt med vårdnadshavarna.

Grundskoleförvaltningen har en särskild svarsgrupp på kontaktcenter dit vårdnadshavare kan vända sig med frågor kring skolskjuts.

4.1.5.4 Genomföra samråd och förankring

Enligt SKR:s handbok för skolskjuts är samråd en viktig del av planeringsprocessen som gör det möjligt att ta del av berörda parter kunskaper, åsikter, prioritering av åtgärder och förslag på lösningar. För att beslut ska hålla på lång sikt behöver de vara förankrade, vilket förutsätter att berörda parter tillåts vara delaktiga och påverka under hela planeringsprocessen. Förankring handlar om att informera och ta vara på enskilda synpunkter innan beslut fattas.

4.1.5.5 Planering av skolskjutsturer

Vid planering av skolskjuts är det många intressen och regelverk som behöver tillgodoses. Skolorna behöver möjlighet att lägga upp sin undervisning på ett bra sätt, eleverna ska ha rimliga restider och transporterna ska utföras effektivt och trafiksäkert. Planering och samordning av skolskjutsresor görs bland annat utifrån skolornas scheman, på- och avstigningsplatser samt elevernas behov.

Stadsmiljöförvaltningen planerar, samordnar och utför skolskjutsresor på uppdrag av grundskole- och utbildningsförvaltningen. Planering av skolskjutsresor regleras i överenskommelserna mellan stadsmiljöförvaltningen och grundskole- respektive utbildningsförvaltningen. Som utgångspunkt ska samtliga skolskjutsresor samplaneras med andra elever, utan krav på specifik förargrupp. I de fall en elev även har färdtjänst och/eller LSS bör tillstånden harmoniseras om inga särskilda skäl föreligger.

Enligt överenskommelsen kan skolförvaltningarna, i samråd med stadsmiljöförvaltningen, aktivt bygga samplanerade resor, vilket kan bidra till lägre kostnader. Utbildningsförvaltningen betonar vikten av att eleverna inom anpassad gymnasieskola ska utveckla sina förmågor och öka sin självständighet. Resorna till och från skolan utgör en viktig del i arbetet med att göra eleverna mer autonoma, samtidigt som en dåligt fungerande skolskjutsresa riskerar att ha negativ inverkan på elevens skolsituation. Mot denna bakgrund lägger utbildningsförvaltningen stor vikt vid att genom sin elevkännedom aktivt bidra till planeringen av skolskjutsresorna.

4.1.5.6 Utarbeta och jämföra alternativa trafiklösningar och färdvägar

Enligt skolskjutsförordningen ska skolskjutsning när det gäller tidsplaner och färdvägar ordnas så att kraven på trafiksäkerhet tillgodoses. Det krävs en samordning av trafik och skolor för att skolskjutsen ska bli så rationell som möjligt med ett effektivt nyttjande av fordon och förare, särskilt mot bakgrund av att det idag finns en begränsad kapacitet avseende förare under de mest trafikerade tiderna. Stadsmiljöförvaltningen planerar och samordnar skolskjutsresor på uppdrag av grundskole- och utbildningsförvaltningarna.

Välja lämpliga på- och avstigningsplatser

Enligt skolskjutsförordningen ska den eller de nämnder som enligt 2 kap. 2 §

andra stycket skollagen fullgör kommunens uppgifter som huvudman inom skolväsendet verka för att särskilt anordnade hållplatser för skolskjutsning utformas så att olyckor i möjligaste mån undviks. På- och avstigningsplatsernas lägen bestäms med hänsyn till antalet elever som ska åka från området, deras gångvägar samt trafik- och siktförhållanden. Nämnden bestämmer efter att ha inhämtat synpunkter från övriga berörda nämnder, Polismyndigheten och väghållare. Skolan utser och märker ut lämplig på- och avstigningsplats i anslutning till skolan.

4.1.5.7 Inspektera vägar samt på- och avstigningsplatser

Av SKR:s skolskjutshandbok framkommer att på- och avstigningsplatser regelbundet bör inventeras för att kommunen ska få en uppfattning om hur trafiksäkerheten kan förbättras.

4.1.5.8 Upphandla och följa upp verksamheten

De övergripande formerna för uppföljning regleras i överenskommelsen mellan stadsmiljöförvaltningen och respektive skolförvaltning. Stadsmiljöförvaltningens uppdrag följs upp genom att parterna möts vid minst fyra tillfällen/år.

Enligt överenskommelserna ska skolförvaltningarna arbeta med att förebygga bomresor genom dialog med vårdnadshavare kring vikten av att göra avbokningar i tid samtidigt som stadsmiljöförvaltningen ska verka för att resor ska kunna avbokas på ett enkelt sätt. Skolförvaltningarna betalar för resor som inte avbokas i tid, vilket är ett incitament att aktivt arbeta med frågan. Den kapacitetsbrist som finns avseende fordon och förare gör frågan viktig för stadsmiljöförvaltningen.

Ordningsregler för skolskjuts fastställs av upphandlad utförare. Stadsmiljönämnden reglerar detta ansvar i upphandlingen och tillser att grundskole- och utbildningsförvaltningarna delges ordningsreglerna för vidare kommunikation till vårdnadshavare.

4.1.5.9 Ekonomi och redovisning

Stadens nettokostnad för skolskjutsverksamheten hanteras inom kommunbidragsramen för grundskole- och utbildningsnämnden. Stadsmiljöförvaltningen fakturerar grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen månadsvis utifrån erhållen beställning. I rollen som utförare har stadsmiljöförvaltningen uppgifter gällande ekonomi och redovisning, men det budgetmässiga ansvaret ligger hos grundskole- och utbildningsnämnden. Det är inom dessa båda nämnder som stadens samlade kostnad för skolskjuts uppstår, som utöver fakturering från stadsmiljöförvaltningen, även inkluderar kostnader för uppgifter som utförs inom respektive förvaltning, exempelvis kopplat till myndighetsutövning och skolskjutsombud.

4.1.5.10 Mottagning/hantering av synpunkter

Personal inom grundskole- och utbildningsförvaltningarna har den dagliga kontakten med elever och vårdnadshavare. Vårdnadshavare framför eventuella synpunkter till skolenhetens skolskjutsombud som sedan i sin tur gör en avvikelserapportering via en e-tjänst till stadsmiljöförvaltningen.

Synpunkter som inte enbart rör enskild resa/elev utan är av mer generell karaktär lyfts av berörd skolförvaltning inom ramen för de regelbundna uppföljningsmötena anordnas mellan skolförvaltningarna och stadsmiljöförvaltningen.

4.1.5.11 Beställning

Stadsmiljöförvaltningen planerar, samordnar och utför skolskjutsresor på uppdrag av grundskole- respektive utbildningsförvaltningen. Denna organisering innebär att visst underlag, som är nödvändigt för planering och utförande, behöver överföras mellan förvaltningarna. Sådana uppgifter kan inkludera namn, adresser för av- och påstigning, skolornas start- och sluttider, kontaktuppgifter till skolor och vårdnadshavare, information om eleven beviljats ensamåkning, fast förargrupp eller har medresenär samt andra uppgifter av betydelse för resan.

Den överenskommelse som upprättats mellan förvaltningarna innefattar en beställningsrutin som reglerar parternas ansvar. Enligt denna rutin skickas grundbeställning från skolan till grundskoleförvaltningens centrala skolskjutsadministration som kontrollerar och vidarebefordrar beställningen till stadsmiljöförvaltningen. Tillfälliga ändringar skickas direkt från skolan till stadsmiljöförvaltningen. Inom utbildningsförvaltningen sänder varje skolenhet grundbeställning och tillfälliga ändringar till stadsmiljöförvaltningen. En e-tjänst för beställningar är under utveckling. Varje förvaltning är personuppgiftsansvarig för de personuppgiftsbehandlingar som sker i den egna verksamheten.

Vårdnadshavare ansvarar för att vid behov avboka skolskjuts. Detta är den enda ändring av resa som kan göras av vårdnadshavare, vilket sker via telefon till stadsmiljöförvaltningens beställningscentral.

4.1.5.12 Avrop på ramavtal för viss busstrafik

Stadsmiljöförvaltningen har upphandlat ramavtalet ”Skolskjutsresor med buss på fasta turer enligt särskilt schema”. Genom avtalet avropar och planerar grundskoleförvaltningen skolskjuts för elever som inte kan nyttja det skolkort för kollektivtrafik som tilldelas elever bosatta i Göteborg. I praktiken rör detta sig om elever som bor i Hisingens ytterområden. Grundskoleförvaltningen har direktkontakt med aktuellt trafikföretag vid planering och beställning av denna trafik. Stadsmiljöförvaltningen ansvarar för upphandlings-, avtals- och uppföljningsadministration.

5 Överföring av ansvar och uppgifter till stadsmiljönämnden

En överföring av ansvar för skolskjutsverksamheten till stadsmiljönämnden innebär att uppgifterna som idag utförs av de båda skolförvaltningarna, som framgår ovan av punktsatserna i den vänstra rutan i figuren på sidan 12, i stället kommer utföras av stadsmiljöförvaltningen. Nuvarande beställar-/utförarförhållande mellan grundskole- och utbildningsnämnden å ena sidan och stadsmiljönämnden å andra sidan upphör därmed. Det kommer dock fortsatt finnas ett behov av att grundskole- respektive utbildningsförvaltningen tillhandahåller underlag till stadsmiljöförvaltningen. Myndighetsutövningen och planeringen av skolskjutsturer förutsätter exempelvis uppgifter om vilken skola berörd elev blivit anvisad, schematider och eventuellt ytterligare relevant information utifrån skolans kännedom om den enskilda eleven. Kontinuerligt under terminerna kan också tillfälliga eller varaktiga förändringar, som är föranledda av beslut/åtgärder inom skolans verksamhetsansvar, behöva förmedlas till stadsmiljöförvaltningen. Eftersom skolan har en mer återkommande kontaktyta i förhållande till elever och vårdnadshavare är det ett rimligt antagande att respektive skolenhet även fortsatt kommer vara delaktig i uppgiften att informera och undervisa om skolskjuts samt vara en part när det kommer till samråd och förankring gällande skolskjuts och med verksamheten förknippade myndighetsbeslut.

Det bör också beredas möjlighet för att de båda skolförvaltningarna på motsvarande sätt som idag ska kunna ha en mer aktiv roll när det gäller att i samråd med stadsmiljöförvaltningen bygga samplanerade resor. Särskilt utbildningsförvaltningen, utifrån verksamheten inom anpassad gymnasieskola, betonar vikten av att man utifrån elevkännedom aktivt bidrar till planeringen av skolskjutsresorna då detta kan ha en direkt påverkan på berörda elevers skolsituation.

Kontentan av ovanstående är att skolförvaltningarna, även om ansvaret för skolskjutsverksamheten och flera därmed förknippade uppgifter förs över, kommer kvarstå med uppgiften att tillhandahålla ett underlag till stadsmiljöförvaltningen samt därutöver bidra i olika delar som exempelvis samplanering av resor och information och undervisning gällande skolskjuts.

En överföring av ansvar till stadsmiljönämnden innebär dock att beslut gällande riktlinjer/regler för skolskjutsverksamheten kommer fattas av stadsmiljönämnden. Utifrån kommunens skyldighet enligt lag och utifrån nämnda riktlinjer/regler kommer det vara stadsmiljöförvaltningen som tar emot ansökningar och beslutar om skolskjuts i enskilda fall (myndighetsutövningen). Nämnden får ett mer samlat ansvar för att informera och undervisa om skolskjuts även om stadsmiljöförvaltningen redan gör insatser inom området. Som ovan nämnts kommer sannolikt skolenheterna fortsatt behöva vara

delaktiga i utförandet av denna uppgift utifrån deras naturliga kontaktytor med elever och vårdnadshavare.

Utgångspunkten är att en flytt av ansvar och uppgifter också innebär att nuvarande resurser för uppdraget följer med. Det innebär att både kommunbidrag och personella resurser behöver omfördelas mellan aktuella nämnder. Utöver resurser motsvarande de trafikkostnader som stadsmiljöförvaltningen idag fakturerar de båda skolförvaltningarna behöver omfördelningen också inkludera de resurser som grundskole- och utbildningsnämnden idag avsätter för hantering av de uppgifter som förs över. I första hand handlar det om ett antal handläggartjänster som bland annat hanterar myndighetsutövningen. För grundskolenämndens del handlar det också om de resurser som beställningen av skolskjutsresor som görs vid sidan av beställningen till stadsmiljönämnden (skolskjutsresor med buss på fasta turer enligt särskilt schema, se ovan sidan 16).

En samlad överföring av ansvar bör enligt stadsledningskontoret även inkludera avrop på det ramavtal som stadsmiljöförvaltningen upphandlat gällande skolskjutsresor med buss på fasta turer enligt särskilt schema. I annat fall skulle grundskolenämnden fortsatt kvarstå med ett ansvar för en del av skolskjutsverksamheten. Även uppgiften gällande mottagande av synpunkter bör inkluderas. Idag uppmanas vårdnadshavare vända sig till respektive skolenhet när det gäller synpunkter på specifik resa och sedan upprättar skolans skolskjutsombud en avvikelserapport som förmedlas till stadsmiljöförvaltningen. Om en överföring av ansvar förväntas bidra till att minska antalet kontaktytor för elever/vårdnadshavare när det gäller frågor kring skolskjuts är det enligt stadsledningskontoret rimligt att också denna uppgift förs över till stadsmiljöförvaltningen.

6 Stadsledningskontorets bedömning

Nedan redogör stadsledningskontoret för en bedömning av konsekvenser vid en överföring av ansvar för skolskjuts till stadsmiljönämnden. Redovisningen är uppdelad i konsekvenser för de som verksamheten är till för, dvs elever och vårdnadshavare, å ena sidan samt konsekvenser utifrån ett mer staden-internt perspektiv och möjligheterna att bedriva en effektiv verksamhet å andra sidan. Utgångspunkten för redovisningen är de intervjuer/dialoger som stadsledningskontoret haft med berörda förvaltningar och där har även erfarenheter från andra kommuner varit en del av underlaget.

Flera av de konsekvenser som beskrivs nedan handlar om att en överföring av ansvar för skolskjuts bedöms vara förknippade med möjligheter alternativt risker. Att det uppstår ett utfall i enlighet med beskrivna konsekvenser är dock inte självklart. Här behöver berörda nämnder aktivt arbeta med att ta vara på de möjligheter som en förändrad organisation kan innebära eller hitta sätt att hantera eventuella risker. Att genomföra en organisationsförändring innebär

olika typer av merkostnader och påverkan på övrig organisation. Det är svårt att i förväg bedöma om nyttan med omorganisationen fullt ut överväger dessa kostnader.

6.1 Konsekvenser för elever och vårdnadshavare

6.1.1 En väg in

Nuvarande beställar-/utförorganisation för skolskjuts innebär att elever/vårdnadshavare kan behöva ha kontakt med både aktuell skolförvaltning och stadsmiljöförvaltningen beroende på ärende. Är det frågor kring själva ansökan eller synpunkter kopplat till en enskild resa så är det med grundskoleförvaltningen alternativt utbildningsförvaltningen som kontakten ska tas. Om det i stället exempelvis handlar om att avbokning av en resa då ska kontakten tas med stadsmiljöförvaltningen. Att samla ansvar och uppgifter gällande skolskjuts på en och samma nämnd/förvaltning bidrar sannolikt till en förenkling i och med att det blir en och samma kontaktyta för alla ärenden som avser skolskjuts.

En funktionsnedsättning hos en elev är en omständighet som enligt skollagen kan motivera skolskjuts. Dessa elever kan också vara berättigade till andra samhällsbetalda resor som exempelvis färdtjänst eller resor i anslutning till insats enligt LSS. Att samla ansvaret för färdtjänst och skolskjuts inom samma nämnds ansvar bidrar till att minska antalet kontaktytor för berörda elever och vårdnadshavare oberoende om den samhällsbetalda resan är skolskjuts eller färdtjänst.

Utöver antalet kontaktvägar har graden av tillgänglighet och nivå på service en betydelse för hur kontakten med kommunen uppfattas. Förutsättningar att säkerställa kvaliteten i dessa avseenden bedömer stadsledningskontoret inte vara beroende av hur ansvar fördelas och adresseras därför inte närmare inom ramen för denna återsrapportering.

6.1.2 Harmonisering av servicenivåer

Utifrån ett elev-/vårdnadshavarperspektiv kan det uppfattas som otydligt att servicenivåer ibland kan skilja sig åt mellan olika typer av resor. Det kan exempelvis handla om att individen beviljas ensamåkning för en typ av resa men inte för en annan. Redan idag finns en ambition att tillstånden för olika samhällsbetalda resor ska harmoniseras om inga särskilda skäl föreligger. Om myndighetsutövningen för både skolskjuts och färdtjänst utförs inom samma förvaltning ökar sannolikt möjligheten att värdera eventuella ogrundade skillnader i servicenivå mellan de olika typerna av resor. Samtidigt är det olika lagstiftning som ligger till grund för myndighetsutövningen och det är inget som förändras vid en överföring av ansvar för skolskjuts. Staden kan på frivillig

grund tillhandahålla en högre servicenivå än vad lag och praxis kräver. En harmonisering enligt en sådan princip innebär dock högre kostnader för staden.

Dessutom finns en begränsning med avseende på kapacitet att ta hänsyn till. Redan idag är det svårt för stadsmiljöförvaltningen att få anbud på sina upphandlingar som motsvarar behovet och om en harmonisering exempelvis innebär ett ökat antal ensamresor ställer det krav på ytterligare kapacitet.

Även om förutsättningarna att värdera möjligheten till harmonisering kan antas öka vid en överföring av ansvar för skolskjuts till stadsmiljönämnden påverkas möjligheterna att faktiskt uppnå ett resultat i denna riktning till stor del av faktorer som en omorganisation i sig inte löser ut. Att lagstiftningen ser olika ut för de båda typerna av resor eller att det för närvarande finns en utmaning gällande kapacitet är oberoende av frågan kring ansvarsfördelning. Detsamma gäller för stadens möjligheter till ökade ambitioner i form av högre servicenivåer utöver vad lagen kräver.

Med hänsyn till ovanstående bedömer stadsledningskontoret att konsekvenserna med en omorganisation, sett utifrån ett elev-/vårdnadshavarperspektiv och när det gäller en ökad harmonisering, som mer begränsade.

6.1.3 Samordning av ansökningsförfarandet

Möjligheten att samordna ansökningsförfarandet när det gäller skolskjuts och färdtjänstillstånd om myndighetsutövningen för båda dessa resor hanterades inom samma förvaltning har också diskuterats med berörda förvaltningar. En sådan samordning skulle kunna underlätta för vårdnadshavare/elever om exempelvis ett intyg som båda ansökningar ställer krav på inte behöver skickas in mer än vid ett tillfälle. Om mottagande och handläggning av ansökningar samlades inom en förvaltning skulle förutsättningarna öka att aktivt värdera möjligheter för samordning gällande ansökningar. Då verksamheten innebär hantering av person- och ibland även hälsouppgifter behöver värderingen förhålla sig till dataskyddsförordningen samt OSL. Även om uppgifterna inte överförs till annan nämnd kvarstår frågan om uppgifterna bör omfattas av inre sekretess. Andra frågor som kan behöva belysas är uppgifternas aktualitet (om ansökningar sker vid olika tidpunkter) och eventuella möjligheter att inhämta samtycke från den enskilde. Sammantaget bedömer stadsledningskontoret att det först efter en värdering med hänsyn till ovanstående faktorer kan avgöras om en samordning av ansökningar ens är möjlig eller önskvärd. Konsekvensen får därmed betraktas som högst osäker.

6.2 Konsekvenser utifrån ett internt stadenperspektiv

Även om detta avsnitt framför allt är inriktad på att beskriva konsekvenser utifrån ett mer internt verksamhetsperspektiv finns ett indirekt samband i förhållande till konsekvenser för elever och vårdnadshavare. Möjligheter eller risker som följer av en överföring av ansvar som har en inverkan på stadens

förmåga att bedriva en effektiv verksamhet påverkar i en förlängning med största sannolikhet stadens leverans i förhållande till de vi är till för.

6.2.1 Administration

Stadsledningskontoret har inte närmare värderat den beställar-/utförarrelation som idag finns gällande skolskjutsverksamheten. En generell iakttagelse gällande denna typ av internhandel är dock att det innebär högre kontroll-, administrations- och transaktionskostnader än om motsvarande ekonomiska flöde hanteras inom en och samma nämnd. Att samla ansvar och budgetmedel hos stadsmiljönämnden förväntas därmed innebära en minskning av denna typ av kostnader.

Samtidigt finns en farhåga att viss ökad administration uppstår då kännedom om den enskilda eleven, som respektive skolenhet önskar förmedla som grund för beslut om skolskjuts, behöver ges ett mer formellt format inför att det ska skickas till en annan förvaltning. Det är i första hand utbildningsförvaltningen som signalerar detta när det gäller eleverna inom anpassad gymnasieskola.

6.2.2 Minskad sårbarhet

Antalet handläggare gällande skolskjuts inom grundskole- och utbildningsförvaltningen är relativt få till antalet. Särskilt inom grundskoleförvaltningen, med en större antal ansökningar att hantera vare år, kan det under perioderna med högre belastning innebära en viss sårbarhet, exempelvis vid oplanerad frånvaro. Att samla myndighetsutövning för både skolskjuts och färdtjänstresor inom samma förvaltning innebär dock inte någon omedelbart minskad sårbarhet eftersom handläggningen bygger på olika lagstiftning. Över tid finns enligt stadsledningskontoret ändå förutsättningar att arbeta med kompetensutveckling inom personalgruppen och på så sätt skapa en större robusthet.

Att det också skulle innebära större skalfördelar att samla myndighetsutövningen, exempelvis genom en mer tidseffektiv handläggningsprocess, bedömer stadsledningskontoret som mer osannolikt.

Trafikförhållanden är en av de faktorer som enligt skollagen kan ligga till grund för bedömning av rätten till skolskjuts. Utifrån stadsmiljönämnden ansvar för färdtjänst och uppdrag gällande transport- och mobilitetsbehov samt trafiksäkerhet finns ett kunnande inom förvaltningen inom området. Om myndighetsutövningen gällande skolskjuts ligger inom samman nämnds ansvar kan det också bidra till en minskad sårbarhet i förhållande till nuvarande organisation. Inom skolförvaltningarna är kunskap kring hur trafikförhållanden bör vägas in i bedömningar i större utsträckning begränsad till de fåtal medarbetare som handlägger skolskjutsansökningarna.

6.2.3 Hantering av bomresor

Att det uppstår så kallade bomresor, det vill säga icke avbokade resor och där körningen ändå utförs, kan det finnas flera orsaker till. De utgör dels en onödig kostnad för staden, dels tar de kapacitet i anspråk i en situation där stadsmiljöförvaltningen har svårt att få in anbud motsvarande upphandlingsbehovet. Utifrån nuvarande organisation finns det tydliga incitament för både stadsmiljönämnden och de båda skolnämnderna att utifrån respektive verksamhetsansvar vidta åtgärder för att minska förekomsten av bomresor. Skolnämnderna faktureras för bomkörningar och bär därmed den ekonomiska kostnaden, medan stadsmiljönämnden får svårare att leverera på sitt uppdrag gällande samhällsbetalda resor i stort då dessa onödiga körningar tar kapacitet i anspråk.

Utifrån ett helastaden-perspektiv finns det fortsatt skäl för skolnämnderna att aktivt arbeta för att motverka bomresor även om ansvaret för skolskjuts förs över till stadsmiljönämnden. Stadsledningskontoret kan dock konstatera att det direkta ekonomiska incitamentet inte längre skulle kvarstå på motsvarande sätt som idag.

6.2.4 Beslut om skolskjuts skiljs från skolverksamheten

Om skolskjutsverksamheten förs över till stadsmiljönämnden kommer beslut om skolskjuts fattas i en annan organisation än den som har ansvaret för verksamheten som resorna avser. I dialogen med de båda skolförvaltningarna framgår att konsekvenserna med en sådan ordning värderas delvis olika.

Å ena sidan framförs uppfattningen att nuvarande ordning, där ansvaret för beslut gällande skolskjuts och skolverksamheten ligger inom samma nämnds ansvar som delvis problematiskt. Det händer att myndighetshandläggare och skolenheter har olika bild av elevens behov, exempelvis gällande ensamåkning. Grundskoleförvaltningen uppger att detta kan ge upphov till diskussioner som påverkar hanteringen av ansökan. Att föra över myndighetsutövningen till en annan förvaltning och att den därmed blir mer autonom i förhållande till skolverksamheten skulle därmed kunna vara positivt.

Å andra sidan framförs att myndighetsutövningen får ett bättre underlag genom den organisatoriska närheten till skolan. Utbildningsförvaltningen lyfter fram att skolans mer nära kännedom om eleven medverkar till högre träffsäkerhet i myndighetsutövningen. Utifrån detta perspektiv är den organisatoriska närheten snarare en fördel.

Hanteringen av skolskjuts innebär idag både samverkan inom berörda förvaltningen och över förvaltningsgränser. En överföring av ansvar till stadsmiljönämnden innebär ett nytt gränssnitt och det påverkar vilka frågor som kommer hanteras över förvaltningsgränser. Förutsättningar och former för samverkan kan behöva tydliggöras oberoende om den sker inom eller mellan förvaltningar. Enligt stadsledningskontoret bedömning finns förutsättningar att hantera samverkan oavsett om den är förvaltningsövergripande eller inte. Det är

därmed inte ett tungt vägande skäl i sig självt för nuvarande eller en förändrad ansvarsstruktur gällande skolskjuts.

Utifrån verksamheten inom anpassad gymnasieskola påtalar utbildningsförvaltningen att situationen i klassrummet kan påverkas av elevens upplevelse av resan till skolan. Till del har myndighetsutövningen och vilket beslut gällande skolskjuts som förvaltningen fattar betydelse för elevens upplevelse. Exempelvis kan ett beslut att inte bevilja skolskjuts eller möjlighet till ensamåkning påverka upplevelse av resan till skolan och därmed också situationen i klassrummet vid elevens ankomst. Det kan därmed få negativa konsekvenser i en annan del av den verksamhet som nämnden ansvarar för. Detta uppstår inte på samma sätt om myndighetsutövningen placeras hos stadsmiljönämnden och det uppfattar utbildningsförvaltningen som en risk, särskilt om det uppstår en situation där verksamheten behöver spara pengar och omprioritera hur resurser ska fördelas mellan olika delar av sina ansvar.

6.3 Sammanfattande bedömning

Vid en genomgång av de 20 befolkningsmässigt största kommunerna kan stadsledningskontoret konstatera att en klar majoritet har valt en ansvarsfördelning gällande skolskjuts som innebär att myndighetsutövningen och beslutet om riktlinjer för verksamhet ligger hos den eller de nämnder som ansvarar för skolverksamheten. Vanligt är också att trafiken utförs/upphandlas av annan nämnd eller den regionala kollektivtrafikmyndigheten enligt särskilda överenskommelser. Detta motsvarar den nuvarande ansvarsfördelningen inom Göteborgs Stad.

Utifrån ovanstående beskrivning av konsekvenser vid en överföring av ansvar för skolskjuts till stadsmiljönämnden bedömer stadsledningskontoret att det finns argument som talar för både nuvarande ansvarsfördelning och en ordning där ansvaret förs över till stadsmiljönämnden. Stadsledningskontoret kan också konstatera att grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen har olika syn på vilken ansvarsfördelning som är att föredra framför den andra. Enligt stadsledningskontoret bedömning kan detta förklaras av att de arbetar med skolskjutsfrågan utifrån delvis olika förutsättningar. Inom utbildningsförvaltningen är skolskjuts enbart aktuellt för elever inom anpassad gymnasieskola och antalet beslut som förvaltningen fattar är väldigt få i förhållande till hur det ser ut inom grundskoleförvaltningen. Det finns ett mer integrerat arbetssätt mellan respektive skolenhet och myndighetsutövningen inom utbildningsförvaltningen. För några elever kan förvaltningen dessutom arbeta mer aktivt med skolskjuts som ett av de verktyg som kan bidra till att över tid stödja eleverna till en större grad av självständighet. Att överföra ansvar till stadsmiljönämnden innebär andra förutsättningar för utbildningsförvaltningens nuvarande arbetssätt – ett arbetssätt som de bedömer vara välfungerande.

Inom grundskoleförvaltningen är antalet ansökningar och beslut gällande skolskjuts avsevärt större och omfattar samtliga skolformer som grundskolenämnden har ansvar för. Arbetssättet som finns inom förvaltningen

innebär redan idag att myndighetsutövningen hanteras mer åtskilt i förhållande till respektive skolenhet i förhållande till hur det fungerar inom utbildningsförvaltningen. En överföring av ansvar till stadsmiljönämnden innebär därmed inte på motsvarande sätt att förutsättningarna för idag etablerade arbetsformer förändras.

Den konsekvens som stadsledningskontoret främst bedömer kunna innebära fördelar i förhållande till vårdnadshavare och elever är att en överföring till stadsmiljönämnden tydligare innebär en väg in till staden när det gäller frågor kring skolskjuts. Särskilt märkbart borde detta bli om berörd elev dessutom är beviljad färdtjänst. Oberoende om det gäller resor till/från skolan eller färdtjänstresor finns ansvaret samlat inom en och samma nämnd och kontaktytorna i förhållande till staden blir färre när det gäller dessa olika typer av samhällsbetalda resor. Stadsledningskontoret har inte närmare värderat alternativ till en förändrad ansvarsfördelning för att uppnå denna effekt, men om ”en väg in” är det huvudsakliga motivet skulle upprättande av en gemensam kontaktcentral vara en möjlighet. Alla ärenden och frågor gällande färdtjänst och skolskjuts styrs då till den gemensamma centralen även om hanteringen intern inom staden kan vara fördelad på olika organisationer utifrån ansvar.

En förändrad ansvarsfördelning kan innebära något bättre förutsättningar att värdera möjligheten till harmonisering av servicenivåer mellan skolskjuts och färdtjänst samt möjligheten till samordning gällande själva ansökningsförfarandet. Att faktiskt åstadkomma ett resultat i denna riktning är dock enligt stadsledningskontoret beroende av faktorer som inte påverkas av omorganisation. Sannolikheten att dessa konsekvenser i praktiken uppstår som en följd av en överföring av ansvar bedömer stadsledningskontoret därför som mer osannolikt.

Stadsledningskontoret har också redogjort för ett antal konsekvenser utifrån ett mer internt verksamhetsperspektiv, men som i en förlängning kan få en betydelse för de som verksamheten är till för. Även utifrån detta perspektiv finns det argument som talar för såväl nuvarande som en förändrad ansvarsfördelning. Att beslut gällande skolskjuts hamnar i en annan organisation än den som ansvarar för själva skolverksamheten kan, beroende på perspektiv, både innebära för- och nackdelar. Motsvarande gäller även frågan kring administration som i delar sannolikt blir mer begränsad medan i andra delar riskerar öka.

Vidare bedöms en överföring över tid kunna bidra till mindre sårbarhet inom bemannings- och kompetensområdet i själva myndighetsutövandet. Samtidigt innebär en överföring att incitamentsstrukturen för arbetet gällande så kallade bomresor förändras för berörda förvaltningar. I vilken mån detta får genomslag för hur aktivt respektive förvaltning deltar i ett sådant arbete är dock mer svårbedömt.

Stadsledningskontorets redovisning av konsekvenser vid en överföring av ansvar för skolskjuts till stadsmiljönämnden visar att det finns både för- och nackdelar samt ett antal faktorer där val av organisation bedöms få inga eller ringa konsekvenser. Om en förändring innebär nyttor som överväger de risker

eller begräsningar som har identifierats är svårt att bedöma. En förändring behöver också värderas i förhållande till att det uppstår olika typer av merkostnader och påverkan på övriga delar av berörda organisationer. Vidare är det rimligt att ta med i beräkningen att en organisationsförändring inte per automatik innebär att de förutsättningar som en viss ansvarsfördelning förknippas med också omsätts till att bli faktiska effekter. Här behöver berörda nämnder aktivt arbeta med att utveckla kvalitet och effektiva arbetsformer som en del av sitt ordinarie utvecklingsarbete för att ta vara på de möjligheter som en förändrad organisation kan innebära.

Om kommunstyrelsen beslutar att gå vidare med ett genomförande enligt den ansvarsfördelning som framgår av uppdraget behöver ytterligare ett antal politiska beslut fattas. Utöver eventuella justeringar i berörda nämnders reglementen och budgetramar kan det bli aktuellt att besluta om överföring av de handlingar som avser berörda funktioner och som behövs för den fortsatta verksamhetsdriften. Det innebär också att berörda förvaltningar behöver anpassa nuvarande arbetsformer, särskilt som stadsmiljöförvaltningen även efter en sådan förändring kommer vara beroende av underlag från de båda skolförvaltningarna. Det kan eventuellt också finnas behov av att bygga upp viss kapacitet inför att överföringen träder i kraft. Exempelvis skulle det kunna handla om förmåga hos stadsmiljöförvaltningen att kunna vara mottagare av synpunkter från elever/vårdnadshavare – något som idag hänvisas till respektive skolenhet. Även om förändringen får betecknas som mindre omfattande krävs därmed viss tid för förberedelse mellan tidpunkten för beslut och när överföringen av ansvar ska träda i kraft.

Bilagor

Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2024-06-19, § 265

Utfärdat 2025-02-10

Ärendenummer SLK-2024-01030

Handläggare

Charlotte Rasmussen

Telefon: 031-368 01 45

E-post: charlotte.rasmussen@stadshuset.goteborg.se

Återrapportering av uppdrag kring att utreda och föreslå en finansieringsmodell för sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande

Beskrivning av ärendet

Kommunstyrelsen gav i samband med kompletteringsbudget mars, 2024-03-20 § 236, stadsledningskontoret i uppdrag att ta fram förslag på anslagsfinansiering för boendeformer inom hemlöshetsområdet i socialnämnden Sydväst, samt hur resursfördelningsmodellen för socialnämnderna kan anpassas till detta. I samband med kompletteringsbudget okt, kommunstyrelsen 2024-11-20 § 956, redovisades uppdraget och kommunstyrelsen förklarade det då fullgjort samtidigt som stadsledningskontoret gavs ett nytt uppdrag som innebar att stadsledningskontoret ska utreda och föreslå en alternativ finansieringsmodell för sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande för socialnämnderna, med återrapport till den första kompletteringsbudgeten 2025.

Stadsledningskontoret har arbetat fram ett förslag till alternativ finansieringsmodell för stadens sociala boenden som inkluderar solidariskt ansvarstagande för socialnämnderna. Förslaget presenteras nedan.

Bakgrund

I samband med att de sex socialnämnderna bildades 1 januari 2021 så flyttades ansvaret för stadens boenden inom hemlöshetsområdet från social resursnämnd till socialnämnd Sydväst (SN Sydväst). SN Sydväst ansvarar enligt reglementet för att tillhandahålla boenden inom socialtjänstens område för individer med bistånd enligt socialtjänstlagen, som inte är särskilda boenden, samt boenden för äldre med funktionsnedsättning, missbruks- och/eller psykosocial problematik.

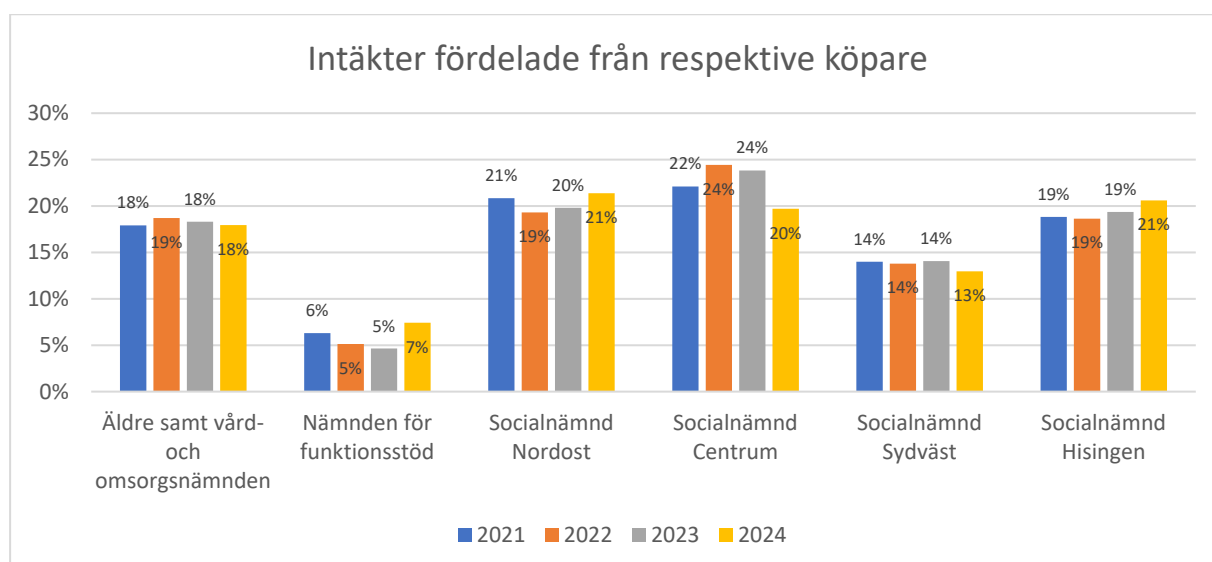
Boendeverksamheten inom SN Sydväst består i dagsläget av 23 enheter inom 8 boendekategorier med totalt cirka 1 000 platser samt öppna verksamheter. Verksamheten finansieras till största delen genom interna köp av placeringar från de köpande socialnämnderna utifrån en prissättning och fakturering per boendedygn, cirka 400 mnkr. Men SN Sydväst erhåller även ett kommunbidrag för viss del av detta uppdrag. Främst är det uppsökande och öppen verksamhet samt vissa delar av boendeverksamheten, främst för kvinnor, som kommunbidraget går till. Gällande verksamheterna ACT-mottagning samt särskilt boende på Kallebäck och Bergsjöhöjd där beslut om placering fattas av äldre samt vård- och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd så finansieras dessa

boenden med ett fast belopp som faktureras årsvis. SN Sydväst erhåller även en del externa intäkter i form av taxor och avgifter, bidrag, försäljningsintäkter samt hyror.

SN Sydväst har till följd av minskad efterfrågan på boendeverksamheten då erbjudna insatser inte möter stadens behov, haft en ansträngd ekonomisk situation under de senaste åren. Verksamheten har varit och är i behov av att minska kostnaderna och öka intäkterna då obalans förefaller mellan beställare och utförare avseende kvalitet och pris på stadens sociala boenden. SN Sydväst har försökt att anpassa personalbemanning och lokaler för de respektive boendeformerna till den aktuella efterfrågan och intäktsnivån men både 2022 och 2023 redovisades underskott på 13,4 mnkr respektive 34,9 mnkr för denna verksamhet. Inför 2024 har organisationen inom SN Sydväst setts över och ändrats för att bli mer ändamålsenlig och effektiv. Bland annat har ett chefsled tagits bort, antalet enhetschefer minskat och en avdelning blivit tre. Under 2024 redovisades trots det ett underskott på 6,4 mnkr. SN Sydväst, som har ett totalt budgetansvar, har då försökt att anpassa nämndens kostnader, även inom det ordinarie socialtjänstupdraget.

Socialförvaltningarna har genom modellen för kategoristyrning utvecklat styrning och planering av sociala boenden med särskilt fokus på den egna regin. Detta har lett fram till att kategoriråd vuxen har beslutat om ett verkställighetsuppdrag för egen regi inför 2025. Det innebär att det finns ett inriktningsbeslut som grund för utveckling av egen regi och en överenskommelse om att det speglar de förväntade behoven i socialförvaltningarna. Bland annat ska insatsen Bostad först utökas årligen framöver och till viss del matchas med minskning av sociala boenden inom främst de upphandlade placeringarna.

Som nämnts ovan finansieras den största delen av boendeverksamheten med intäkter från köpande nämnder, ofta dygnsvis. I diagrammet nedan visas hur intäkterna till socialnämnd Sydväst är fördelade från respektive köpande nämnd för åren 2021-2024. De regionala socialnämnderna stod sammantaget för mellan 75-77 procent av försäljningsintäkterna, resterande stod äldre samt vård- och omsorgsnämnden samt nämnden för funktionsstöd för.

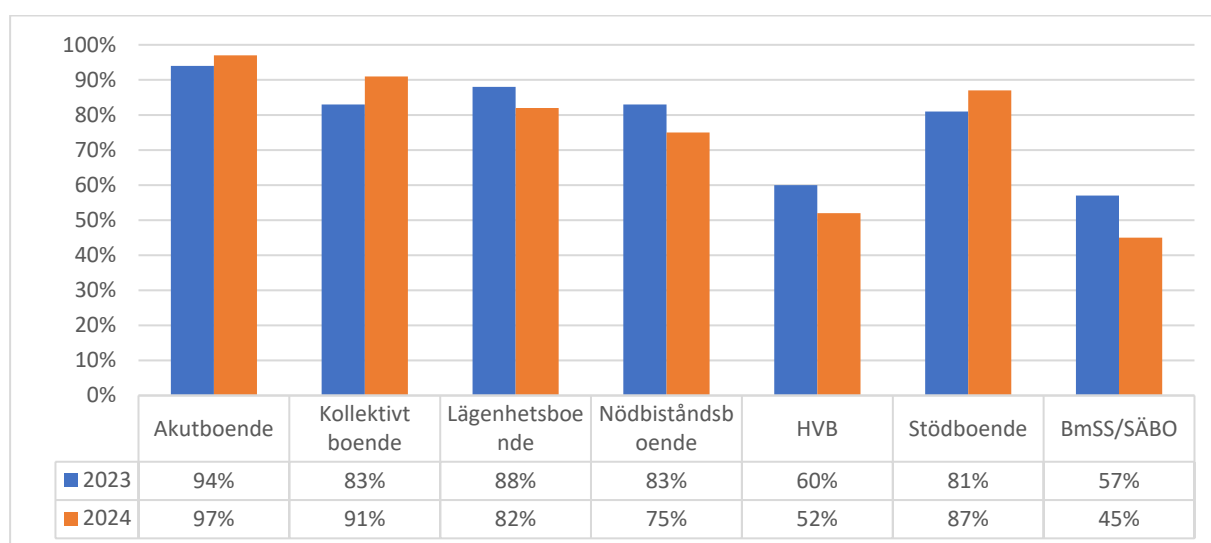
Olika boendeformer

Socialnämnd Sydväst bedriver boenden inom 8 boendekategorier såsom stödboende, socialt boende och särskilt boende. Dessutom ingår en del öppna verksamheter i

socialnämnd Sydvästs stadenuppdrag gällande boende och hemlöshet vilka redan idag finansieras via det anslag/kommunbidrag som nämnden erhåller. Det finns även andra boendeformer för målgruppen som mestadels finns i extern regi, vilket nämnts ovan. Bland annat gäller det skyddat boende och akutboende där över 80 procent utförs i extern regi.

Beläggningsgrad

Beläggningsgraden är hur många dygn av tillgängligt antal dygn som respektive boendeform har haft en brukare hos sig. Beläggningsgraden för de respektive boendeformerna skiljer sig åt en del och åskådliggörs för perioden 2023-2024 i nedanstående diagram.

Beläggningsgraden är viktig för att verksamheten ska kunna beräkna vilken personalbemanning som behövs och för att kunna fastställa och följa upp en budget. Vid en ökad beläggning kan det behövas mer personal och vid en minskad beläggning kan personalbemanningen behöva anpassas. Med nuvarande ekonomimodell där köpande nämnd faktureras för belagd plats så erhåller SN Sydväst ingen intäkt för de tomma platserna och nämnden behöver således anpassa sina kostnader om beläggningen sjunker och understiger budgeterad beläggningsgrad för att uppnå en budget i balans, då intäkten uteblir direkt. SN Sydväst har ingen garanterad beläggningsgrad och intäkt, förutom för särskilt boende och de verksamheter som redan idag är anslagsfinansierade, vilket som nämnts ovan mestadels är de öppna verksamheterna.

Gällande särskilt boende på Kallebäck och Bergsjöhöjd så utgår den ekonomiska debiteringen mellan SN Sydväst och äldre samt vård- och omsorgsnämnden ifrån den nettokostnad och de antal placeringar som var aktuella i samband med den nya nämndorganisationen. Beloppet har sedan indexjusterats årligen i enlighet med beslutat index i kommunfullmäktiges budget men ingen annan reglering har gjorts trots att antalet tillgängliga platser har minskat från 113 till cirka 70 placeringar i dagsläget. Stadsledningskontoret utgår i förslaget nedan från den summa och andel som nu är aktuell men ser samtidigt att eftersom antalet tillgängliga platser har minskat kraftigt så bör avtalet mellan SN Sydväst och äldre samt vård- och omsorgsnämnden eventuellt ses över vilket även påverkar förslaget till solidarisk finansiering nedan.

Stadsledningskontorets förslag till solidariskt ansvarstagande för sociala boenden

Stadsledningskontoret har i enlighet med uppdraget arbetat fram ett förslag till alternativ finansieringsmodell för stadens sociala boenden inom hemlöshetsområdet som inkluderar solidariskt ansvarstagande för socialnämnderna. Kontorets förslag utgår ifrån att ekonomimodellen i grunden består, det vill säga samtliga verksamheter ska fortsätta att finansieras antingen via kommunbidrag, via interna köp det vill säga fakturering per boendedygn eller via en fast årlig summa, precis på samma sätt som sker idag. Däremot föreslås en mer solidarisk hantering mellan utförare och beställare om den stadenövergripande verksamheten för boende och hemlöshet redovisar ett över- eller underskott vid årets slut. Om förslaget till solidarisk fördelning godkänds bedömer kontoret att det kan tillämpas från och med 2025 men framåt är det viktigt att budgetering för den stadenövergripande verksamheten för boende och hemlöshet sker i samförstånd mellan de sex socialförvaltningarna. Socialförvaltning Sydväst behöver ta ett särskilt ansvar för en sådan gemensam process.

Stadsledningskontorets bedömning är att en solidarisk finansiering behöver delas mellan utföraren å ena sidan som har rådighet över verksamhetens effektivitet och anpassning av verksamheten till aktuella volymer och behov. Å andra sidan tar det tid att anpassa verksamhet, personal och övriga kostnader och därför behöver även beställarna ingå i den solidariska finansieringen. Stadsledningskontoret anser att en rimlig fördelning är 30-70.

Kontoret föreslår därmed att SN Sydväst som utförare av verksamheten ska stå för en andel om 30 procent och att resterande 70 procent fördelas solidariskt mellan beställarna, de sex socialnämnderna. Stadsledningskontorets förslag på hur de 70 procenten ska fördelas utgår dels från de regionala socialnämndernas andelar i den befintliga resursfördelningsmodellen, delmodellen vuxen, dels utifrån de kostnader som nämnden för funktionsstöd respektive äldre samt vård- och omsorgsnämnden blivit fakturerade från SN Sydväst avseende den här verksamheten under 2024. Anledningen till att förslaget endast utgår från 2024 är att förändrade gränssnitt har påverkat mängden placeringar i sociala boenden från nämnden för funktionsstöd och således även de regionala socialnämnderna. Andelarna framgår i tabellen nedan.

Förslag till andel vid över- eller underskott:

Utförare	
Socialnämnd Sydväst	30%
Beställare	
Socialnämnd Nordost	17,2%
Socialnämnd Centrum	13,1%
Socialnämnd Sydväst	8,3%
Socialnämnd Hisingen	14,0%
Nämnden för funktionsstöd	5,2%
Äldre samt vård- och omsorgsnämnden	12,2%
Totalt beställare	70,0%
Totalt	100,0%

Stadsledningskontoret kan konstatera att modellen med kategoristyrning där kategoriråd vuxen beslutar om ett verkställighetsuppdrag för egen regi inför 2025 och där det finns en överenskommelse om de förväntade behoven i socialförvaltningarna är en bra grund för att ett solidariskt ansvarstagande ska fungera.

För att få en ökad kvalitet och effektiv anpassning av boendeverksamheten är det av vikt att stadens boendeverksamhet överensstämmer med de aktuella behoven som staden har av boenden men också att planeringen av framtida boenden utgår ifrån rätt perspektiv. Inflytande och involvering av de fem övriga nämnderna är därför viktigt för ökad effektivitet och ändamålsenlighet i SN Sydvästs boendeverksamhet och även för att ge rätt förutsättningar för en solidarisk finansieringsmodell. Utöver direkt inflytande över boendepaneringen är uppföljningen av beställarnas synpunkter på boendeverksamheten avgörande och måste vara systematisk för att stadens boenden ska hålla rätt kvalitet.

Utfärdat 2025-02-14

Ärendenummer SLK-2024-01030

Handläggare

Charlotte Rasmussen

Telefon: 031-368 01 45

E-post: charlotte.rasmussen@stadshuset.goteborg.se

Bilaga 3 - Återrapportering av uppdrag att utreda och komma med förslag på finansiering av kostnader kopplade till boende för Ukraina flyktingar

Beskrivning av ärendet

Socialnämnden Sydväst, 2024-09-25 § 190, hemställde i samband med delårsrapport augusti till kommunstyrelsen om att få i uppdrag att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bostättningslagen.

Kommunfullmäktige, 2024-11-21 § 468, beviljade socialnämnden Sydvästs hemställan om att få i uppdrag att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bostättningslagen.

Kommunstyrelsen, 2024-11-20 § 956, gav i samband med kompletteringsbudget okt, även stadsledningskontoret i uppdrag att utreda och komma med förslag på finansiering av kostnader kopplade till boende för ukrainska flyktingar.

Stadsledningskontoret har haft en dialog med socialförvaltning Sydväst sedan före årsskiftet och tagit del av avvecklingsplan samt en ekonomisk kalkyl för verksamheten under 2025. Nedan görs beskrivning av socialnämnd Sydvästs uppdrag att bedriva och avveckla anvisningsboende, påverkan på övriga nämnder, den ekonomiska bedömningen samt stadsledningskontorets förslag på fortsatt hantering.

Bakgrund

Socialförvaltning Sydväst fick i mars 2022 i uppdrag att ansvara för evakueringsboende för ukrainska flyktingar utifrån kriget i Ukraina. Efter ny lagstiftning den 1 juli 2022 fick socialnämnden Sydväst i uppdrag att samordna anordningen av boende för tillfälligt skyddsbehövande enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande (LMA).

I juni 2024 beslutade riksdagen om förlängning av massflyktdirektivet till den 4 mars 2026 och då ändrades förutsättningarna för de ukrainska flyktingarna. De ukrainare som haft tillfälligt skydd i Sverige i två år ska nu folkbokföra sig. Det i sin tur innebär att ansvaret för mottagandet övergick från Migrationsverket till kommunen. Folkbokförda personer får rätt till Arbetsförmedlingens etableringsinsatser, socialförsäkringsförmåner samt ekonomiskt bistånd. De har även rätt att få hjälp till bostad enligt Bostättningslagen. Detta innebär att från den dag som hen har folkbokfört sig skrivs hen ut från Migrationsverket och LMA och då erhåller inte heller kommunen ersättning från Migrationsverket för personen.

Socialnämnden Sydväst, 2024-09-25 § 190, hemställde i samband med delårsrapport augusti till kommunstyrelsen om att få i uppdrag att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bostättningslagen. Socialnämnden Sydväst bedömde att det medförde mindre konsekvenser för de vi är till för om de kan bo kvar tillfälligt i redan befintligt boende, istället för att skrivas ut och bli hänvisade till nödbistånd. Nämnden ansåg att för de enskilda, inklusive familjer med barn, är denna hantering att föredra för att inte försvåra integration/etablering. Nämndens bedömning var att den samlade samhällskostnaden på sikt blir lägre genom att acceptera en omställningsperiod där möjlighet till kvarboende vidhålls tills hyreslägenhet eller annat eget boende är klart. Förvaltningen gjorde inte någon kalkyl för detta men beaktade till exempel alternativet med att folkbokförda personer och familjer skulle tvingas söka nödbistånd, vilket både skulle vara kostsamt och försvåra etablering.

Kommunfullmäktige beviljade 2024-11-21 § 468 socialnämnden Sydvästs hemställan om att få i uppdrag att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bostättningslagen.

Socialnämnden Sydväst beslutade 2024-11-27 § 242 i enlighet med den avvecklingsplan som förvaltningen tagit fram, att avveckla anvisningsboende i egen regi samt att ingå Idéburet Offentligt Partnerskap, IOP, med idéburna organisationer för fortsatt drift av anvisningsboende från den 5 mars 2025 till den 4 mars 2026.

Nuläge

Socialnämnden Sydväst

Den förändrade lagstiftningen där ukrainare ska folkbokföra sig innebär att det kommer att behövas färre anvisningsboenden från och med 2025.

Kommuntalet är det antal asylsökande en kommun är ålagd av Länsstyrelsen att ta emot under ett år. Göteborgs kommunal för 2025 är 271 personer. Utifrån stadens kommunal och läget i omvärlden bedömer socialnämnden Sydväst att 180 boendeplatser behövs från och med 2025. Viss överkapacitet behövs då det är svårt att prognostisera hur framtiden kommer att se ut utifrån krigssituationen i Ukraina.

Socialförvaltningen Sydväst har som mest haft en kapacitet på ungefär 900 - 1 000 platser för målgruppen i olika former av anvisningsboende. Det har funnits kollektiva boenden i mindre och större skala, de största enheterna har haft upp till 200 platser med personal dygnet runt. Det har även funnits lägenhetsboenden utan personal och/eller med sporadiskt stöd. Anvisningsboendena har funnits i idéburna organisationers egna lokaler, boende i stadens lokaler som drivits av idéburna organisationer samt stadens boenden i stadens egna lokaler. Nu pågår en successiv avveckling för att slutligen ha 180 boendeplatser kvar till sommaren 2025.

I och med socialnämnden Sydvästs beslut den 2024-11-27 § 242, pågår även avveckling av stadens anvisningsboenden i egen regi. Avvecklingen planeras att vara klar under det första halvåret 2025. Verksamheten har haft sju bovärdar, två samordnare, en enhetschef och en processledare. Tre av bovärdarna har återgått till ordinarie verksamhet, avdelning Boende och hemlöshet från och med 1 januari 2025. Övriga fyra bovärdar och en samordnare har tidsbegränsade anställningar som avslutas i samband med att boendena övergår till IOP.

En samordnare kommer att fortsätta sitt uppdrag med samordning av IOP, avveckling av befintliga anvisningsboenden och pågående projekt kopplade till målgruppen och som pågår fram till 2026/27. Gällande enhetschef och processledare med ansvar för avveckling planeras de tjänsterna att avvecklas under året och återgå till ordinarie placering.

Socialförvaltning Sydväst har påbörjat dialogerna med de idéburna organisationerna för fortsatt drift av anvisningsboende och planerar att teckna IOP-avtal gällande de 180 boendeplatserna från den 5 mars 2025 till den 4 mars 2026. Förvaltningen anser att för att det ska bli ett partnerskap och god samverkan behöver förvaltningen ha en samordnande roll och stadens samlade placerings- och inköpsfunktion, SPINK, ha ett fortsatt uppdrag vad det gäller anvisningarna.

Påverkan på andra nämnder

Socialförvaltning Centrum ger fortsatt stöd till nyanlända från Ukraina under etableringstiden samt för dem med uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet och som är folkbokförda i Göteborg. Förvaltningen erbjuder även fortsatt individuell vägledning på ukrainska och samhällsorienterande tematräffar på ukrainska. Förvaltningen ansvarar även fortsättningsvis för återsökning av kostnader från Migrationsverket.

SPINK fortsätter att ta emot anvisningarna från Migrationsverket. De matchar sedan tillsammans med samordnare på socialnämnd Sydväst personen till rätt anvisningsboende.

De ukrainare som har folkbokfört sig har rätt att få hjälp till bostad enligt Bosättningslagen via exploateringsförvaltningen. Det är socialförvaltningen Centrum som lägger in anvisade hushåll utifrån Bosättningslagen i Bofast (exploateringsförvaltningens IT-system som Etableringsenheten har viss tillgång till.) Det är sedan exploateringsnämnden som har uppdrag att anskaffa och anvisa bostäder till de anvisade hushållen i detta förtursspår. Genomgångslägenheterna i Göteborg får vuxenhushåll hyra i max fyra år och barnfamiljer i max fem år. Hushållen betalar ordinarie hyra för lägenheten till exploateringsförvaltningen, som i sin tur betalar samma hyra till fastighetsägaren.

Till skillnad från andra flyktingar som anvisas bostad enligt Bosättningslagen så har de ukrainska hushållen som nu omfattas av Bosättningslagen fortsatt att bo i anvisningsboende, så kallat mellanboende som socialförvaltning Sydväst ansvarar för fram till dess att inflyttning sker i genomgångslägenheter genom exploateringsförvaltningen. Detta till följd av kommunfullmäktiges beslut, 2024-11-21 § 468, som innebar att socialnämnden Sydvästs hemställan beviljades om att få i uppdrag att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bosättningslagen.

I samarbete mellan socialförvaltning Sydväst, socialförvaltning Centrum, Förvaltnings AB Framtiden, drygt tio privata fastighetsägare och exploateringsförvaltningen har arbetet för successiv övergång till lägenhetsavtal enligt Bosättningslagen där exploateringsförvaltningen är mellanhyresvärd pågått sedan sommaren 2024. Fram till årsskiftet 2024/2025 så hade 165 ukrainska hushåll flyttat in i insprängda genomgångslägenheter hos kommunala och privata fastighetsägare där exploateringsförvaltningen blir mellanhyresvärd, i Askimsvikens temporära bostäder samt i exploateringsförvaltningens bostadsrätter med kontraktstid på 4 år för

vuxenhushåll och 5 år för barnfamiljer. Totalt bestod dessa 165 hushåll av 221 vuxna och 82 barn.

Som nämnts ovan innebär den förändrade lagstiftningen där ukrainare ska folkbokföra sig ett minskat behov av anvisningsboendeplatser framgent. Socialförvaltning Sydväst har nyttjat flera av stadens tomställda lokaler för att bedriva anvisningsboende. Ett av de större boendena, Toftaåsen, håller på att tömmas och socialförvaltning Sydväst lämnar lokalerna vid halvårsskiftet 2025 och de återgår lokalerna till äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen. Socialförvaltning Sydväst kommer fortsättningsvis behålla hyresavtalen för anvisningsboende på Jakobs gata, Londongatan 1 och Londongatan 3. Där löper hyreskontraktet ut först 2028-12-31.

Beslutet att avveckla anvisningsboende i egen regi får även en direkt påverkan på äldre samt vård- och omsorgsförvaltningen som i dagsläget levererar mat till Toftaåsens anvisningsboende där det inte råder självhushållning.

Socialförvaltning Sydvästs bedömning gällande ekonomin för anvisningsboende 2025

Stadsledningskontoret har haft löpande dialog med socialförvaltningen Sydväst sedan i december 2024. Socialförvaltningen Sydväst har under februari 2025 lämnat en beräkning över de prognostiserade kostnader och intäkter som verksamheten anvisningsboende bedöms ha under 2025. Kalkylen innehåller en hel del osäkerheter och antaganden vilka beskrivs nedan.

Beräkningen består av tre delar;

- Nettokostnader för fortsatt drift av anvisningsboende
- Nettokostnader för ukrainare som har folkbokfört sig men ännu inte flyttat från anvisningsboende, så kallat mellanboende
- Nettokostnader för avveckling/omställning

Fortsatt drift av anvisningsboende

Socialförvaltning Sydväst beräknar i dagsläget att 180 boendeplatser behövs från och med 2025. Dessa boenden kommer helt och hållet att drivas av idéburna organisationer via IOP-avtal. De nya avtalen planeras att tecknas och börja gälla från och med 5 mars 2025 till 4 mars 2026. Socialförvaltning Sydväst har påbörjat dialogerna med de idéburna organisationerna men i och med att avtalen inte är tecknade ännu finns en viss osäkerhet kring vilken kostnad dessa avtal kommer att innebära. I den beräkning som socialförvaltning Sydväst har gjort ingår antaganden om att dygnersättningen som staden erhåller från Migrationsverket kommer att täcka den ersättning som de idéburna organisationerna ska få för att bedriva verksamhet.

Staden kommer dock ha kvar lokalkostnader för de anvisningsboenden där staden har kontrakt, vilka är alla lokaler utom Hjärterum och Ellen Hansson, även om verksamheten kommer att bedrivas av de idéburna organisationerna. Lokalkostnaderna innebär i sin helhet ett underskott då de inte täcks av den statliga dygnersättningen. Socialförvaltning Sydväst har fram tills nu och planerar att fortsätta med separata anvisningsboende för barnfamiljer och för vuxna ensamstående i möjligaste mån.

Socialförvaltning Sydväst har gjort antaganden om att av antalet nya anvisade individerna så är 70 procent vuxna och 30 procent barn. Skulle dessa antaganden inte stämma kan det komma att påverka beräkningen som redogörs för här. Migrationsverkets ersättning till kommunen för anvisade flyktingar motsvarar 150 kr/dygn för barn och 300 kr/dygn per anvisad vuxen.

Förvaltningen anser att för att det ska bli ett partnerskap och god samverkan med de idéburna organisationerna behöver socialförvaltning Sydväst fortsatt ha en samordnande roll och stadens samlade placerings- och inköpsfunktion ha ett fortsatt uppdrag vad gäller anvisningarna. Förvaltningen anser också att det behövs en viss beredskap för en eventuell ny flyktingvåg från Ukraina.

Förvaltningens bedömning är att den fortsatta driften av de 180 anvisningsboendeplatser kommer att innebära ett underskott på cirka 3 mnkr för 2025.

Mellanboende

Till skillnad från andra flyktingar som anvisas bostad enligt Bosättningslagen så har de ukrainska hushållen som nu omfattas av Bosättningslagen fortsatt att bo i anläggningsboende, så kallat mellanboende som socialförvaltning Sydväst ansvarar för fram till dess att inflyttning sker i genomgångslägenheter genom exploateringsförvaltningen. Detta till följd av kommunfullmäktiges beslut, 2024-11-21 § 468, som innebär att socialnämnden Sydvästs hemställer om att få i uppdrag att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bosättningslagen, beviljades.

I väntan på att de folkbokförda ukrainarna får flytta vidare till genomgångslägenheter med andrahandskontrakt via Göteborgs Stad, skapas därför en ekonomisk utmaning. För personer i mellanboende erhåller staden ingen statlig ersättning för individerna. Migrationsverket slutar nämligen att betala ut ersättning enligt dygnsschablon i samband med folkbokföring. Socialförvaltning Sydväst tappar då merparten av sina intäkter men staden har kvar kostnader för boendeplatserna till de idéburna organisationerna enligt IOP-avtalet. Från 1 december 2024 erhåller dock socialförvaltning Sydväst 1 800 kronor per månad och hushåll för de boendegäster som har folkbokfört sig och hamnat i mellanboende. Detta gäller i alla anvisningsboenden, både i kommunal regi och idéburna organisationers regi. För de hushåll som inte har möjlighet att betala är det etableringsenheten i socialförvaltning Centrum som får stå för avgiften.

Socialförvaltning Sydväst har i sina beräkningar utgått ifrån att det tar en månad för ukrainarna från att de kan folkbokföra sig till att de blir folkbokförda av Migrationsverket. Därefter beräknas det ta 3 månader från att eget kontrakt har erbjudits till att inflyttning kan ske och att de lämnar mellanboendet.

Beräkningen av vilka kostnader och intäkter staden kommer att ha utgår från en mängd olika bedömningar som är behäftade med en del osäkerheter, främst kring när de anvisade ukrainarna blir folkbokförda och hamnar i mellanboende och när de flyttar vidare.

Förvaltningens bedömning i dagsläget är att verksamheten i mellanboende kommer att innebära ett underskott på cirka 10 mnkr för 2025, men underskottet kan bli både högre och lägre beroende på hur lång tid som ukrainarna blir kvar i mellanboende.

Avveckling/omställning av anvisningsboende

Socialförvaltningen Sydväst har som nämnts ovan haft en kapacitet på ungefär 900-1 000 platser för målgruppen i olika former av anvisningsboende.

Nu pågår en successiv avveckling för att slutligen ha 180 boendeplatser kvar till sommaren 2025. Avvecklingen pågår men påverkas främst av det ingångna IOP-avtalet gällande Toftaåsens anvisningsboende där ersättningen till den idéburna organisationen i sin helhet utgår oavsett om alla platserna är belagda eller ej. Verksamheten avslutas 30 juni 2025 och innebär ett underskott på cirka 7 mnkr. Utöver kostnaden för IOP-avtalet på Toftaåsens anvisningsboende uppstår en del övriga avvecklings- och omställningskostnader under 2025.

Den schablonersättning på 10 000 kronor som betalas ut per boendeplats som kommunen ska ordna avser ersättning för beredskap för att tillhandahålla och iordningsställa boenden samt avveckling och återställande av boenden. Socialförvaltning Sydväst har därför avsatt cirka 10 mnkr på ett balanskonto för att kunna använda för avvecklingskostnader framöver. Socialförvaltning Sydväst har i sin beräkning inkluderat att 5 mnkr av dessa medel ska nyttjas under 2025 och 5 mnkr nyttjas senare.

Förvaltningens bedömning är att avvecklingen/omställningen av anvisningsboende kommer att innebära ett underskott på cirka 3 mnkr för 2025. Då är hänsyn tagen till att 5 mnkr av de 10 mnkr i statsbidrag som finns som reserverade från tidigare år är nyttjade under 2025.

Sammanställning över socialförvaltning Sydvästs bedömning gällande ekonomin för anvisningsboende 2025

Nettokostnader		
Fortsatt drift av anvisningsboende	-3 000	tkr
Mellanboende	-10 000	tkr
Avvecklings-/omställningskostnader	-3 000	tkr
Totalt	-16 000	tkr

Totalt sett är socialförvaltning Sydvästs bedömning för verksamheten anvisningsboende ett underskott på 16 mnkr för 2025. Socialförvaltning Sydväst ser att verksamheten kommer ha svårt att få täckning för de kostnader som beräknas finnas även för 2026. Förvaltningen menar att det är svårt att göra långsiktiga bedömningar kring den fortsatta verksamheten anvisningsboende då omfattningen av hur många ukrainare som kommer till Sverige är oklar i och med att kriget fortgår.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret kan konstatera att socialnämnden Sydväst har fått uppdraget att möjliggöra för folkbokförda flyktingar från Ukraina att bo kvar på anvisningsboende i väntan på lägenhet enligt bostättningslagen men i grunden har exploateringsnämnden ansvar för att ordna bostad enligt Bostättningslagen till de ukrainare som har folkbokfört sig.

Stadsledningskontoret kan vidare konstatera att det är viktigt att successivt anpassa organisationen till gällande villkor. Stadsledningskontorets bedömning är att anpassningen av verksamheten med anledning av att förutsättningarna för att bedriva anvisningsboende för ukrainarna förändrades, borde ha påbörjats i ett tidigare skede.

Stadsledningskontorets bedömning är att uppgifterna som socialförvaltning Sydväst har lämnat om att ett underskott på 16 mnkr beräknas uppstå under 2025 är väldigt osäkra. Med anledning av det anser stadsledningskontoret att det är lämpligt att socialnämnden Sydväst löpande rapporterar om det ekonomiska läget till kommunstyrelsen under året.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsens uppdrag, givet i kompletteringsbudget oktober, att utreda och komma med förslag på finansiering av kostnader kopplade till boende för Ukrainaflyktingar, antecknas och förklaras fullgjort.

Stadsledningskontoret kan konstatera att det inte finns särskilt avsatta medel i 2025 års budget för detta ändamål.

Stadsledningskontoret ser dock ett alternativ till att hantera finansieringsfrågan och det skulle kunna vara att tillåta nämnden att använda eget kapital upp till det beräknade underskottet på 16 mnkr. Nämnden skulle då i samband med bokslutet 2025 kunna lyfta frågan om ett eventuellt återställande till kommunstyrelsen för ställningstagande i samband med bokslutsberedningen.